

bijenteelt

Maandschrift voor de Bijenteelt - ISSN 0166-6444

Jaargang 87 - no. 2 - februari 1985

Officieel orgaan van de Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt in Nederland

bijenteelt

INHOUD

MAANDSCHRIFT VOOR DE BIJENTEELT
ISSN 0166-6444

Officieel orgaan van de V.B.B.N.
VERENIGING TOT BEVORDERING DER
BIJENTEELT IN NEDERLAND
Opgericht 1897

Waarnemend redakteur
Therese Rive

Vaste medewerkers
Otto de Kat
Arjen Neve
Jan van de Veluwe
Ko Zoet

Ledenblad
Oplage 8200
Verschijnt 11 x per jaar,
in juli en augustus gecombineerd

Proefnummers
f 2,50 incl. porto

Advertentie-tarieven
op aanvraag

REDACTIE, SECRETARIAAT en
LEDENADMINISTRATIE
VBBN, Grintweg 273,
6704 AP Wageningen

Telefoon
VBBN (secretariaat/redactie) 08370-22422
Bijenhuis (handel/winkel) 08370-22733

Openingstijden
Secretariaat di. - vr. 9.00-16.00 uur
Winkel di. - vr. 9.00-18.00, za. 9.00-13.00 uur

Postgiro
VBBN (Vereniging) 84.68.01
Bijenhuis (Winkel) 82.32.76

Bankrelatie
ABN, Wageningen, Postgiro 82.41.84
Rek.no. VBBN (Vereniging) 53.90.42.897
Rek.no. Bijenhuis (Handel) 53.90.42.900

Registratie K.v.K.
VBBN: Verenigingsreg.no. V119736
Bijenhuis: Handelsreg.no. 11433

Druk
Van Mastrigt en Verhoeven B.V. Arnhem

Alle in het Maandschrift gepubliceerde meningen en inzichten blijven voor rekening van de auteurs.

Overname van artikelen en illustraties is toegestaan na overleg met de Redactie en dan met bronvermelding.

Kopij **voor de 5e van de maand**, voorafgaande aan de maand van plaatsing, aan het BIJENHUIS, ook opgaven en betaling van advertenties en Speurbijtjes.

jaargang 87 - nummer 2 - februari 1985

Hoe zit het met de imkerij in ons land? <i>JW</i>	35
Plannen naar Japan te gaan?	37
Van imker tot imker, <i>Ko Zoet</i>	38
Historische samenkomst over Varroa, <i>JW</i>	40
Ziekteverschijnselen in bijenvolken, <i>v.d. Steen c.s.</i>	41
Bijenplant in beeld: sleedoorn, <i>Arjen Neve</i>	42
Koninginnekruid, prima bijenplant, <i>J. v.d. V.</i>	43
Officiële mededelingen (in middenkatern)	44-50
Toelichting jaarverslag, <i>Weyman</i>	50
Hoofdpunten H.B. vergadering	52
Biologische Varroa-bestrijding, <i>Snoek/de Ruijter</i>	53
Sprokkelwaar, <i>Otto de Kat</i>	54
Aandacht jaarregister, <i>JW</i>	55
Explosief, <i>JW</i>	56
Kennismaking H.B.-lid v.d. Broek	57
Met het Groentje op reis	58
Korfteelt (2), <i>Otto de Kat</i>	60
Tips Ambrosiushoeve februari	61
Agenda	62
Cursussen	63

bij de VOORPLAAT

Het voorjaar komt eraan en één van de eerste gele bloemen die erbij tepas komen is het speenkruid. Zoals U zich herinnert gaf Arjen Neve daarover al in het januarinummer op pagina 14 een voortreffelijke bijdrage. De foto van een bij op speenkruid op de voorplaat is eveneens van zijn hand. Slechts te betreuren is dat de foto niet in kleur gereproduceerd kan worden.

Overigens over Arjen Neve: als U zijn bijdragen altijd leest dan hoeft verder niets gezegd te worden. Maar zo niet, of zo af en toe, dan mist U iets, kijkt U slechts op pagina 42.

VAN DE REDACTIE

HOE ZIT HET MET DE IMKERIJ IN ONS LAND?

De vraag die U hierboven gesteld ziet kwam onlangs als een interessante vraag in me op. En als U met een schuin oog de rest van het artikel ziet dan zou U wellicht aannemen dat er een passend antwoord te vinden was als U slechts de moeite nam verder te lezen. Nou, dan moet U gelijk maar stoppen.

Eén enkel antwoord is door de veelheid van kanten en facetten aan die imkerij bijna niet te geven. Je bent geneigd te zeggen dat het aantal facetten die van het darrenoog moet evenaren.

Toch wil ik trachten de lezer niet teleur te stellen en puntsgewijs en in willekeurige volgorde wat aan te geven en, nogmaals, me niet vleidend met de hoop dat er dan alles over is gezegd.

Over bijen

Bijen zijn een klasse apart. Het zijn zespotigen, niet dus warmbloedigen, de mens het meest verwant; niet voorzien van een wervelkolom. Het is een insect met al waar dit voor staat. Met mieren en termieten hebben bijen de mens sinds mensenheugenis met verwondering en daarna met ontzag vervuld vanwege de sociale eenheid. Voor de onderzoekers en filosofen onder ons zijn het voorwerpen van studie en ontdekking geweest.

Bij mijn weten is geen ander insect zo intens bestudeerd als de bij. Studie was er niet alleen vanwege het materieel gewin, de honing, die het "slachten" van volken opleverde. Studie van zien, taal en reuk als communicatiemiddel in het bijenvolk bevredigde de menselijke nieuwsgierigheid.

Vanwege dit alles is de bij (overigens met de zijderups) het enige insect dat als huisdier rondom de menselijke woning te vinden is.

Samenvattend, en daarmee tot de essentie komend kan gezegd worden dat de bij deel is geworden van het menselijke cultuurpatroon. Hoezeer dit het geval is moge blijken uit de beeldtaal die graag in de reclamewereld gebruikt wordt. Een illustratie (met dank

aan de heer M. Rooy) uit het computertijdperk kan dit, mocht het nodig zijn, onderstrepen.

Over de zoetwarenmarkt

Vòòr 1800 was suiker nog kostbaar medicijn, moeizaam met zeilschepen aangevoerd. Suikerriet werd rond de Middellandse Zee-landen gevonden; later verplaatste die cultuur zich naar de Nieuwe Wereld en kwam de suiker als koloniale waar naar West Europa.

Rondom 1900 was suiker nog relatief duur en zeker niet voor iedereen beschikbaar.

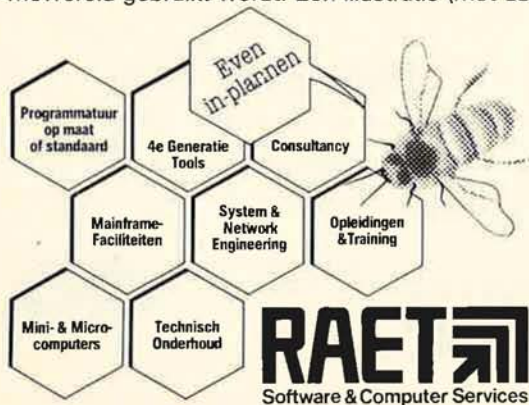
Thans is ons voedselpakket zodanig gedemocratiseerd dat suiker, calorie voor calorie (zo U wilt joule voor joule) tot de goedkope ingrediënten behoort. Per persoon eten we er per jaar wel zo'n 100 pond van.

Op grond van bovenstaande schets kan men gerust stellen dat vòòr 1900 de imker een veel belangrijker rol vervulde bij het menselijk verlangen - heel erg diep geworteld! - om het zoete der aarde te smaken. Aannemend dat honingprijzen uit het verleden te achterhalen zijn, zouden suiker en honingprijzen eens in dat historisch verband vergeleken moeten worden.

Nu, in 1985 opereert de nederlandse imker met vele anderen op de nederlandse zoetmarkt. Met wie? Allereerst met collega imkers zowel binnen als vooral ook buiten de E.E.G. Verder met zowel biet- als riet-suikerfabrikanten en tenslotte met een toenemend aantal zoetstoffabrikanten, die een calorie-arm product weten te leveren.

Het is niet moeilijk de stelling te verdedigen dat er weinig markten zijn die zo door de politiek beheerst worden als de suikermarkt. Dat heeft indirect weer betekenis voor de suikerprijzen van onze bijensuiker die we in deze noordelijke contreien van de wereld nodig hebben.

In ditzelfde verband van markt en honing kan verder nog worden opgemerkt dat de nederlandse imker een honing produceert die nauwelijks een werkelijke markt haalt. Alleen bij liefhebbers is "echte" honing bekend en gewaardeerd. Dit betekent dat grote delen van het nederlandse volk onkundig zijn van de vele smaak-nuances die volgens mijn oordeel kenmerk zijn van vers-geslingerde lokale honing. Om over andere soorten nederlandse honing maar te zwijgen. Dit hele marktgebeuren zou nadere aandacht waard zijn.

Over het milieu

Met hun bestuiving vervullen bijen een (nog) niet in getallen uit te drukken rol in het milieu. Zij dragen bij aan de instandhouding van een deel van de plantensoorten die we in ons dichtbevolkte land als "natuur" ervaren. Ook in de nederlandse economie gewaardeerde gewassen zijn voor vruchtvorming voor een groter of kleiner deel van bijen-bestuiving afhankelijk.

Hoewel iedere omgeving en dus ook het nederlandse milieu van nature aan verandering onderhevig is, is er een allerwege groeiend bewustzijn dat de mens zijn eigen leefmilieu te snel en teveel verstoort. Silent Spring van Rachel Hennings vroeg in 1962 voor het eerst aandacht voor de gevolgen van het toenemend gebruik van natuurvreemde stoffen met name in de landbouw. Het verhaal over zure regen en bossterfte is een ander onderdeel van de menselijke milieu-bewustwording.

Tal van maatregelen tot bescherming zijn al genomen en ongetwijfeld zal dit proces doorgaan ten einde tal van ongewenste milieuveranderingen terug te dringen. De bij zal daar baat bij hebben en de imker heeft daarbij een eigen rol te spelen.

Over het antwoord

Voorwaarde voor dit reageren van de samenleving is dat diezelfde mens, waaronder ook de imker, zich

zijn toestand bewust is en er zo doelmatig mogelijk naar handelt. Het lijkt toch nog vaak dat, wat voor de bij kenmerkend is, namelijk het in harmonie samengaan om het groepsdoel na te streven, aan de imkers is voorbijgegaan. In de huidige maatschappij is een algemene neiging tot individualiseren en tot verbreken van traditionele bindingen op te merken. Wellicht lijdt ook de V.B.B.N. daaronder. Ik zal U, noch met voorbeelden uit de maatschappij, noch met voorbeelden uit de imkerswereld vermoeien om het bovenstaande te illustreren. De lezer die mij tot hertoe volgde zal daartoe ongetwijfeld in staat zijn. De conclusie uit dit alles moet zijn dat de nederlandse imkers hun, toch al zwakke krachten, met fantasie en voortvarendheid zouden moeten bundelen.

In de eerste plaats is daarvoor nodig een bereidheid tot veranderen. Misschien is de komende Algemene Vergadering al platform voor een nieuwe geest van samenwerking. Ik ben benieuwd.

En als U mij tenslotte nog vraagt waarom veranderingen nodig zijn dan is mijn antwoord: omdat de nederlandse imkerij voor velen van ons, (hetzij als beroep, maar meestal als belangstelling en tijdsbesteding) een te belangrijk stuk van ons leven is om er op versnipperde wijze mee om te gaan.

Als U op dit - helaas wat uitgerekte redactionele artikel - wilt reageren dan graag, maar houd U het korter dan ik het deed?

J.W.

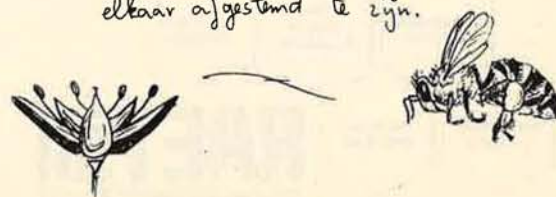

NOGMAALS KERSTPUZZEL EN EEN BEDANKJE.

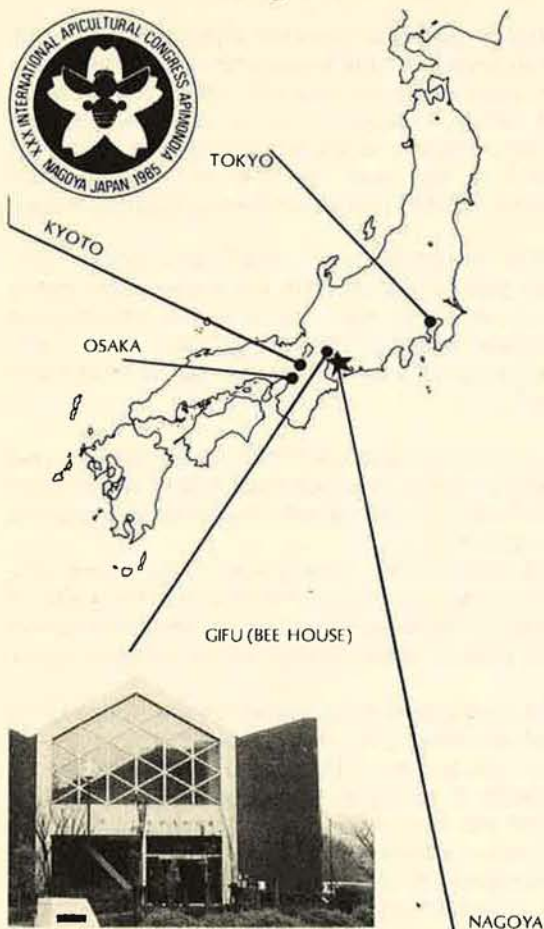
In februari is het nog vroeg genoeg in het jaar om allen te bedanken die hun goede wensen voor 1985 gaven. Vele wensen bereikten ons samen met de oplossing van de kerstpuzzel. Een tweetal fraaie oplossingen pikten we eruit om U getuige te laten zijn van het feit dat imkers niet alleen bijen houden maar ook puzzels goed oplossen en dat nog weten te illustreren ook!

De prijswinnaars vond U al in het januari-Groentje. De januari-puzzel komt in maart aan de beurt.

De lichaamsbouw van de
bijen en de vorm van tal van
bloemen blijken nauwkeurig op
elkaar afgestemd te zijn.

PLANNEN NAAR JAPAN TE GAAN?

Als U toch al van plan was eens het land van de rijzen-
de zon te begroeten waarom dan niet het eerstvol-
gende Apimondia congres daarbij te betrekken?
Toch wat nieuwsgierig? Hier zijn wat gegevens: Het
congres duurt een volle week van de 10e oktober '85
tot en met de 16e van die maand. De thema's voor
het congres zijn bijeneconomie, biologie, pathologie,
dracht en bestuiving, imkerij-techniek, apitherapie
en bijenteelt in ontwikkelingslanden. Het congres
lijkt vooral een goede gelegenheid om met bijenteelt
in Azië kennis te maken.

Plaats van samenkomst is Nagoya, met supersnelle
treinen bereikbaar vanuit Tokio (2 uur) of Osaka
(1 uur). Zie kaartje. Het congres valt samen met een
jaarlijks festival op de 11e tot en met de 13e. Hierbij
gaan Samurai-strijders in optocht door de stad en de
met Japan verweven chrysant vervult er een bizon-
der rol bij.

Taalmoeilijkheden? De officiële talen zijn japans, en-
gels en frans en er wordt voor simultaan-vertaling tij-
dens het congres gezorgd. Verder zijn er zowel vóór,
tijdens alsook na het congres mogelijkheden tot
excursies. Inschrijving wordt vóór 1 augustus ver-
wacht, de deelnemersprijs is 30000 yen, naar schat-
ting wat minder dan f 500,-. Daarboven moet U dan
rekenen met hotel- en reis-kosten en wat U daar ver-
teren wilt. Er is zeker belangstelling vanuit andere
Europese landen, dus waarom dan niet vanuit Neder-
land?

Als Uw belangstelling gewekt mocht zijn dan staat
het Bijenhuis U gaarne met verder informatie terzijde.

BERICHT UIT WEST OVERIJSEL

Uit de sub-vereniging Kampen wordt over de op 17
november '84 gehouden kring-honingkeuring bericht
dat Emmeloord voor de derde maal - dank zij de heer
B. v.d. Laan - de wisselbeker in de wacht wist te sle-
pen. De inzendingen waren redelijk groot en van
goed gehalte. Men hoopt voor de op 16 november
1985 geplande keuring op een groter aantal deelne-
mende subverenigingen.

KIJK MIJN KOPJE

De redactie zoekt naar een lid of leden die de teken-
pen in zwart/wit weten te hanteren om een passend
rubriekskopje te maken voor de commissie "Onder-
wijs en Voorlichting" en voor "Ziektebestrijding".
U weet dat de Vereniging drijft op de vrijwillige ar-
beidzaamheid van haar leden. Dat neemt niet weg
dat voor dit speciale doel een kleine attentie in het
voorzicht gesteld kan worden voor diegene(n) die
straks kunnen zeggen: "Kijk mijn kopje"!

16 MAART 1985

RUILMARKT voor IMKERS
en andere belangstellenden.

IN EN OM HET BIJENHUIS.

Alle zaken die met bijen of bijenhouden
te maken hebben zijn welkom.
(Kastmateriaal wel in standaardmaat).

Aanvang: 16 maart 8.00 uur.

Sluiting: 14.00 uur.

Marktgeld f 2,50 per standhouder.

Kraamhuur f 30,- per kraam.

Een ieder die op deze dag iets te koop wil
aanbieden, verzoeken wij dringend zich bij ons
op te geven in verband met de organisatie en
indeling van deze dag.

Ook de aanvraag van kramen opgeven vóór
13 maart 1985 bij: **Het Bijenhuis,**
☎ 08370-22733.

VAN IMKER TOT IMKER

Ko Zoet

Nog even en dan is het weer zo ver.

Overall in het land wordt gestart met een cursus bijenteelt, hetzij voor beginners hetzij voor gevorderden. Om de sfeer een klein beetje te proeven lijkt me het volgende verslag, een terugblik noemt Lies v.d. Wege uit Alphen a/d Rijn het zelf, heel toepasselijk.

"Jan, (de enige echte, dus de Frankrijker) heeft me gevraagd een verslagje te schrijven over de bijencursus van afgelopen jaar. Nu ben ik toch bang dat het één grote jubelzang gaat worden. Ik vrees namelijk dat ik ook al behoort tot de niet ongevaarlijke club van bijenverdwaasden.

"Blij met een bij" is nog te zwak uitgedrukt; verslaafd ben ik geworden aan alles wat direkt of indirekt met de "bij" te maken heeft.

Menigmaal heb ik verzucht, was ik er maar nooit aan begonnen. Het begint allemaal zo onschuldig, door je op te geven voor een cursusje van nog geen 60 pieken. Maar het is al te laat. Voordat je het weet zaag je kennissen, vrienden, familieleden en wie er nog meer in je buurt komen door over het o zo boeiende wel en wee van de honingbij; met de verzekering dat ze het jaar 2000 zeker niet zullen halen als ze niet akuit één pot honing per week zullen gaan nuttigen.

Je stort jezelf in houtprijzen, bouwtekeningen, wasprijzen. En de prijslijst van een zeker bijenhuis te Wageningen zit al spoedig muurvast in het hoofd.

De vrije tijd wordt nog uitsluitend doorgebracht op bijen- en milieumarkten en voor de rest zit de neus in het bijenboek. Zo nu en dan wordt je even opgeschrikt uit deze zware bijenverdoving (zou de bijensteek hier iets mee van doen kunnen hebben?) en moet er geconstateerd worden dat de reserves op de giro angstig snel beginnen te slinken!

Er is een geldstroom richting Bijenhuis te Wageningen op gang gekomen die niet meer te stoppen valt. Er wordt nog een laatste wanhopige poging gedaan om alles te vergeten en een andere, iets onschuldiger hobby te beginnen (figuurzagen of zo) maar het is al weer te laat.

Met lede ogen moeten de feiten onder ogen worden gezien: er is een nieuwe wereld open gegaan, er is geen weg terug. Je behoort tot het legioen van "bijenfreaks!"

Welkom bijenverdwaasde in de wereld van de bijenverslaafden. De eerste kennismaking met de bijen waarvan je zo in extase bent geraakt heeft een

enorme reikwijdte want het blijft inderdaad niet alleen beperkt tot het bestuderen van, omgaan met, en genieten van een bijenvolk, maar daarnaast wordt je met de neus op de flora van je naaste omgeving gedrukt die je nu heel anders gaat zien en waarderen. Je krijgt een open oog voor de overweldigende bessenpracht in het najaar, het werk van jouw bijen.

En je bent blij verrast als medio mei op een verscholen plek de eerste witte klaverbloem zich meldt, werk voor jouw bijen. Met nog meer interesse dan normaal volg je de ontwikkeling van het weer want daarin schuilt voor elk bijenvolk het "to be or not to be".

Een direkt verband tussen het weer en de bijen in het veld kunnen we waarnemen als bij een dreigende bui de haalsters met tientallen gelijk op de vliegplank neerploffen.

De reactie op een langere mooi- of slechtweerde periode vinden we vertraagd in de ontwikkeling van de volken terug waarbij het bijenvolk als geheel (individueel) reageert op de impulsen die van buitenaf komen.

De twee belangrijkste factoren die van invloed zijn op de ontwikkeling van ons bijenvolk hebben we nu in het kort genoemd. Het zijn de hoeveelheid drachtplanten en het weer. Aan het eerste kunnen we zelf heel wat doen (praktisch en theoretisch door een cursus drachtplanten te volgen), het tweede is nog steeds aan de Machtige Natuur voorbehouden en is zo enorm complex, dat enige vooruitgang in het voorspellen van z'n gedrag slechts uiterst langzaam te bereiken valt.

Telkens weer wordt de vraag gesteld waarom niet in elk groentje een maandoverzicht van het weer wordt opgenomen.

Wel, dat stuit op praktische bezwaren. Vóór de 5e van elke maand moet de kopy bij de eindredakteur aanwezig zijn. De verzamelde weergegevens van de afgelopen maand komen dan in het Groentje van de volgende maand bv. overzicht van de maand mei in het Groentje juli/augustus. Aktualiteit is niet te realiseren en dan kan beter in het winterseizoen een totaaloverzicht van de afgelopen zomer worden opgenomen. In ons jaarlijks overzicht is van een groot aantal plaatsen verdeeld over het land het aantal vliegdagen (maximum temperatuur 20 graden of hoger en zomerse dagen met een maximum temperatuur van 25 graden of hoger) vermeld.

Imkers die de ontwikkeling van hun volken nog eens willen bestuderen aan de hand van aantekeningen kunnen de gegevens nog eens toetsen aan het weer ter plekke.

De volgende maand bespreken we een aantal gedragspatronen die "wellicht" in relatie staan tot het weer, waarbij ook de steeklust ter sprake komt en hoe we deze zelf binnen de perken kunnen houden. Een ieder die meent een relatie tussen het weer en het gedrag van onze immen op het spoor te zijn gekomen klimt natuurlijk in de pen zodat deze rubriek zal blijven een praatpaal "Van imker tot imker".

Het weer van het afgelopen jaar staat u nog vaag voor ogen, vandaar het nu volgende reisje van mei tot oktober.

MEI

Over deze voorjaarsmaand hebben we gezamenlijk heel wat afgepiept. Alles was in mineur. Het was een zeer natte, zeer koude en sombere maand. Wat de hoeveelheid zonneschijn betreft, dat kwam overeen met het laagterecord uit ... 1983. In de laatste dekade dus tiendaagse periode van de maand was de hoeveelheid zonneschijn normaal voor december n.l. rond 15 uur. In het grootste deel van het land steeg de temperatuur niet tot de 20 graden.

JUNI

Na alle regen en kou van mei deed juni er aanvallig weinig aan om ons humeur ook maar iets op te vijzelen. Een aanhoudende noordweststroming voerde eindeloze wolkenpartijen vanaf de noordzee over ons land. De temperatuur was er dan ook naar. Het gemiddelde eindigde twee graden beneden de normale waarde. Het werd ook een sombere maand. Op slechts een enkele dag bereikte het kwik in de thermometer de 25 graden (zomerse dag).

JULI

Het wordt eentonig maar ook deze maand was somber en te koud. De eerste nacht van deze maand kwam er in Brabant en Limburg nachtvorst voor! Na een aantal warme dagen vanaf de 8ste brak er op 11 juli een zwaar noodweer los. Het weer was toen weer volkomen van slag. In de daarop volgende week werd plaatselijk niet meer dan 8 uur zonneschijn geregistreerd. Pas de laatste dagen van de maand klom het kwik voorzichtig tot boven de 20 graden.

AUGUSTUS

Warm zonnig en zeer droog. Op veel plaatsen de droogste van deze eeuw

SEPTEMBER

Bijzonder somber, zeer nat en te koud. Op veel plaatsen de natste september van de laatste 100 jaar.

Voor de imkers die de ontwikkeling van hun volken willen toetsen aan het weer in hun omgeving volgen nu weer de bekende overzichten van een aantal stations verspreid over het land. Vermeld zijn het aantal dagen per dekade met een maximumtemperatuur van 20 graden of hoger en tussen haakjes het aantal dagen met een maximum temperatuur van 25 graden of hoger (zomerse dag). Een temperatuur van 20 graden kan worden beschouwd als een goede vlieg-dag voor onze immen.

Van een aantal stations is alleen de maandtelling beschikbaar. De dekadeverdeling komt redelijk overeen met het station dat er het dichtst bijligt.

Plaats	mei				juni				juli				aug.				sept.			
	I	II	III	Tot.	I	II	III	Tot.	I	II	III	Tot.	I	II	III	Tot.	I	II	III	Tot.
1. Den Helder	-	-	-	0	-	2	-	2	4(2)	-	3(2)	7(4)	5	6	8(2)	19(2)	4	-	-	4
2. Schiphol	-	-	-	0	-	4(1)	1	5(1)	4(2)	2	3(2)	9(4)	7	10(2)	10(5)	27(7)	3	-	-	3
3. Eelde	-	1	1	2	2	2(1)	1	5(1)	4(3)	2	3(2)	9(5)	7	10(1)	11(5)	28(6)	4	1	-	5
4. Beek	-	-	-	0	1	4(2)	4(1)	9(3)	5(3)	2(1)	7(3)	14(7)	8	9(2)	10(3)	27(5)	3(1)	1	1	5(1)
5. Vlissingen	-	-	-	0	-	3(1)	-	3(1)	4(2)	2	7(1)	13(3)	4	8(2)	9(3)	21(5)	3(1)	1	-	4(1)
6. Leeuwarden	-	-	-	1	-	-	-	4(1)	-	-	-	9(4)	-	-	-	23(4)	-	-	-	2
7. Schier	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	9(4)	-	-	-	19(2)	-	-	-	2
8. Oostv. diep	-	-	-	1	-	-	-	4	-	-	-	8(4)	-	-	-	24(3)	-	-	-	4
9. Emmeloord	-	-	-	1	-	-	-	6(1)	-	-	-	9(4)	-	-	-	28(9)	-	-	-	5
10. Almen	-	-	-	1	-	-	-	9(2)	-	-	-	10(6)	-	-	-	28(9)	-	-	-	5
11. Dedemsvaart	-	-	-	1	-	-	-	5(1)	-	-	-	9(5)	-	-	-	28(8)	-	-	-	5
12. Andel	-	-	-	1	-	-	-	8(2)	-	-	-	17(6)	-	-	-	29(11)	-	-	-	4(1)
13. Venlo	-	-	-	1	-	-	-	11(3)	-	-	-	17(7)	-	-	-	29(8)	-	-	-	6(1)
14. Poortugaal	-	-	-	0	-	-	-	6(1)	-	-	-	16(5)	-	-	-	27(9)	-	-	-	6(1)

HISTORISCHE SAMENKOMST OVER VARROA

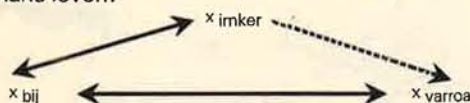
J.W.

Op zaterdag 19 januari '85 vond te Utrecht een massale imkershappening plaats. Voortreffelijker sprekers, beter organisatie, noch geschikter accommodatie dan op deze dag zullen moeilijk te vinden zijn. Toch zullen de meer dan 300 deelnemers mij, terecht misschien, van overdrijving beschuldigen. De collegebanken worden op den duur wel wat hard als je er van 10 tot 5 uur op verblijft! Maar vast staat dat de deelnemers veel geleerd zullen hebben en dat er goed, soms ademloos geluisterd is.

Aanwezigen in de bomvolle collegezaal werden verwelkomd door Prof. Zwart van de diergeneeskundige faculteit, door de organiserende Utrechtse ziektebestrijders bij monde van Wilmink en door coördinator Pater Jzn. De zaal liep zelfs zodanig over dat trappen bezet werden en er een TV-circuit ingeschakeld werd om de voortgang op TV-monitoren aan de laatkomers te tonen.

Een verslagje als dit wil zelfs niet proberen om samen te vatten wat door de inleiders Beetsma, de Ruijter, Potjer, Driessen, mevr. Kroes, Loobeeck, de Duitse inleider Maul of tijdens de forumdiscussie allemaal is gezegd. Wel wil ik proberen tendenzen te registreren, stemmingen te peilen en misschien zodoende toch enig inzicht te verschaffen voor hen die het niet zagen zitten om op die winterse Zaterdag naar de Utrechtse Uithof te komen.

De dag stond, zoals mevrouw Kroes nadrukkelijk stelde in het teken van de biologische Varroa bestrijding. Op het bord schetste zij de verhouding waarin wij thans leven:

Terwijl veel imkers trachten Varroa direct te treffen met behulp van bestrijdingsmiddelen (stippellijn) is uitgangspunt bij de biologisch-technische bestrijding het bijenvolk zodanig te beheren dat daardoor alléén de Varroa bestreden wordt.

Zo dient binnen de harmonie van het bijenvolk de Varroa tot een zo klein mogelijk aandeel in het met dubbele pijl aangegeven evenwicht tussen bij en Varroa te worden gebracht. Voorwaarde daartoe is dat de imker een goede kennis heeft over het leven van bij én mijt. Hoe zeer het hieraan nog ontbreekt (naast het vele dat al wél bekend is) bleek uit het feit dat onbekend is hoe oud het Varroa-wijfje wordt en hoeveel malen de mijt een moederrol kan vervullen door bij een bijenlarve binnen te stappen om zich vervolgens te laten verzegelen om er dan 1 zoon en drie dochters (darrancell) of 1 zoon en 1 dochter (werkstercel) aan over te houden.

Veel imkers bevredigt het beeld van de biologische bestrijding niet. Immers er moet toch wel een stof uit

het aan stoffen rijke chemie-boek te vinden zijn die Varroa wél vergiftigt en de bij (+honing+was) onberoerd laat. Zo'n ideaal beeld over chemische bestrijding komt dan praktisch overeen met het niet-meer-bestaan van Varroa. Dat zo'n toestand niet bestaat en er altijd, maar dan aanvaardbare, risico's genomen moeten worden is aan chemische bestrijding eigen. De voorlopige boodschap van drs. Ruijter was over het geheel van de bestrijding nog niet optimistisch. Alle met Varroa besmette kasten die in '83 en '84 bij een aantal behandelingen met tabaksrook, Folbex VA en met melkzuur waren behandeld en die bovendien beroofd werden van darrenraat op daartoe geschikte momenten, hadden aan het eind van '84 méér Varroa-mijten dan in het begin in '83 was vastgesteld. Tabaksrook leek nu het slechtst onder de onbevredigende middelen. Wellicht dat dit seizoen het middel cumafos beter uit een proevenserie komt die moet nagaan of dit materiaal toegelaten kan worden als middel. Dit en andere inleidingen bracht ook herhaaldelijk de voorzichtigheid rond het natuurproduct honing te sprake. Niets, dus ook geen Varroa-bestrijdende maatregelen, mag er twijfel aan laten ontstaan dat honing niet langer het zuivere product is waarvoor het aanzien heeft. Met honing uit Argentinië zou dat, door toelating van het hier verboden middel K79, al niet langer het geval meer zijn.

De gast-inleider uit Duitsland Dr. Maul was speciaal voor de gelegenheid naar Utrecht gekomen. Hij leidt het bijen-instituut in Kirchhain bij Marburg. Het Hessische gebied is al in 1976 door Varroa besmet en uit ervaring weet hij dat, eenmaal aanwezig, Varroa niet meer te stuiten is. Een andere ervaring met de in Duitsland van staatswege uitgevoerde en gecontroleerde bestrijding leert dat de bestrijding van hevige Varroa-haarden, maar dan niet alleen op biologische wijze, tot een aanvaardbaar niveau is terug te dringen. De besmetting in Nederland overziend, is hij van mening dat iedere bijenhouder erop moet rekenen met Varroa te maken te krijgen. Als er dan geen maatregelen volgen dan ziet de imker zijn bijen tegrond gaan.

Wat kwam er aan positiefs uit het symposium?

1e. Het eerst dient genoemd het hulpmiddel bij uitnemendheid: de gaasbodem. Het functioneert zoals een koortsthermometer bij een zieke. De in de gaasbodem aangebrachte schuiflade dient als direct afleesmiddel of, en zo ja, in welke hoeveelheid dode mijten uit het volk vallen. Meer weten? Het Maart Groentje zal er nader op ingaan.

2e. Stel nu dat U Varroa heeft wat moet er dan gebeuren? Mijn antwoord - niet officieel en heel persoonlijk - ten eerste bestuderen wat er nu al bekend is. Die hulp biedt een symposium dat ik nu beschrijf, maar als U er niet was: het Groentje zal in de komen-

de maanden samenvattingen van de inleidingen publiceren. Verder is er de Regionale Ziekte Bestrijdingscommissie, en, laatst maar niet het minst: het officiële advies over de te volgen aanpak. Komende maand zal het Consulentschap het intern over het best mogelijke advies eens worden en ik neem aan dat het in het volgende Groentje beschikbaar zal zijn. Samengevat: U zult zélf het nodige moeten studeren, U laten informeren en vervolgens Varroa-bestrijdend moeten gaan imkeren.

ZIEKTEVERSCIJNSELEN IN BIJENVOLKEN

J. v.d. Steen en drs. A. de Ruyter

De bijenwet verplicht elke imker de consulent in algemene dienst voor de Bijenteelt in kennis te stellen van ziekten en afwijkingen in zijn of haar bijenvolken. In de praktijk komt het er op neer dat imkers monsters bijen naar het CAD Bijenteelt sturen voor ziektediagnose. Wanneer de diagnose gesteld is, wordt door het CAD Bijenteelt advies over de te treffen maatregelen gegeven of neemt het Consulentschap zelf maatregelen.

Wanneer dient een imker een monster bijen voor ziektediagnose naar het CAD Bijenteelt te sturen? Zoals U weet kunnen bijenvolken, net als alle andere levende wezens ziek worden. Het bijenvolk heeft enkele afweermogelijkheden tegen ziektekiemen zoals de bacterie groeiremmende eigenschappen van honing, voedsap en propolis en de poetsdrift van de bijen. Soms schiet dit echter tekort en wordt het bijenvolk ziek.

Een bijenvolk is een dynamisch geheel waarin de diverse onderdelen zoals broed, voedsterbijen, haalbijen en dracht met elkaar in evenwicht zijn. Wordt één van deze onderdelen verstoord dan heeft dit gevolgen voor heel het bijenvolk. Een imker kan, door regelmatig goed naar de bijen te kijken, zien wanneer het bijenvolk niet optimaal functioneert. Zo moet er in de kast een regelmatig aaneengesloten broednest zijn. Dat er een enkele cel uitvalt is normaal, maar de diverse stadia moeten in logische volgorde aaneengesloten aanwezig zijn. In een bijenvolk wordt niet meer broed aangezet dan er verzorgd (voeden en warmhouden) kan worden. Vindt U teveel broed in verhouding tot het aantal bijen dan klopt het niet en kan er iets met de volwassen bijen aan de hand zijn. Het is niet mogelijk voor alle bekende bijenziekten een beschrijving van de verschijnselen te geven. De ziekteverschijnselen overlappen elkaar en vaak kan alleen met laboratoriumonderzoek de oorzaak opgespoord worden. De ziekteverschijnselen van volwassen bijen zijn: ontlasting op de raten, kruipende bijen voor de kast die niet kunnen vliegen, afwijkende bijen en dode bijen voor de kast. Ook indirect is het niet goed functioneren of ontbreken van de volwassen bijen te zien aan het broed dat dan uitvalt of verschimmelt.

3e. Het belangrijkste van deze dag vond ik de geest waarin hij gehouden is. De massale opkomst was hartverwarmend. We zijn op de hoogte van wat er aan de hand is. Een gewaarschuwd imker telt voor twee. Ik vond op de bijeenkomst een geest van ingehouden vertrouwen dat het, ondanks de dreiging en misschien pas over enige jaren, toch zal lukken om met succes te kunnen blijven imkeren. Ik althans heb niemand gehoord die het tegendeel beweerde!

Samengevat: Een imker moet attent zijn op: 1. afwijkingen van het broed als: -onregelmatig broednest -afwijkende celdeksels (ingedeukt, gaatjes) -verschimmelde larven/poppen -afwijkend uitlopend broed en parasieten in het broed; 2. verschijnselen aan de volwassen bijen als: -bijen die niet meer kunnen vliegen -krabbende bijen -dode bijen en parasieten op de bijen; 3. verschijnselen in de bijenkast als: -ontlasting op de raten en de vliegplank, teveel broed in verhouding tot het aantal bijen.

Wanneer U deze zaken bij Uw bijenvolk constateert dan dient U een monster voor ziektediagnose aan het CAD Bijenteelt sturen. Minimaal 100 bijen of een stukje broed kunnen het best verpakt worden in een stevig kartonnen doosje met daarbij een beschrijving van de geconstateerde afwijkingen. Bijen die in staat van ontbinding zijn kunnen niet meer onderzocht worden. Daarom s.v.p. bijen sturen die pas gestorven zijn of stervend zijn.

Residuen van bestrijdingsmiddelen in bijen worden op de Ambrosiushoeve niet onderzocht. Bij een vermoeden van vergiftiging kunt U zich wenden tot de Algemene Inspectie Dienst van het Ministerie van Landbouw*. Deze Dienst houdt zich o.a. bezig met overtredingen van de bestrijdingsmiddelenwet waarvan het doodspuiten van bijen er één is. Deze Dienst stelt dan ter plaatse een onderzoek in.

* De adressen van de drie inspecties kunt U in de informatiegids Groentje november '84 vinden.

KOOLZAAD

Aan koolzaad is er in het afgelopen najaar ongeveer 4100 ha uitgezaaid. Het zal onder andere van de uitwintering afhangen of en hoeveel straks voor onze bijen beschikbaar is.

BIJENPLANT IN BEELD

Arjen Neve

sleedoorn

Wie een natuurlijke moeilijk doordringbare afscheiding wil maken, moet eens gaan denken aan de sleedoorn. Een dicht vertakte struik, tot 3 m hoog met aan de takken korte zijtakjes die in een scherpe punt eindigen. Oude struiken hebben minder of in het geheel geen doornvormige takjes.

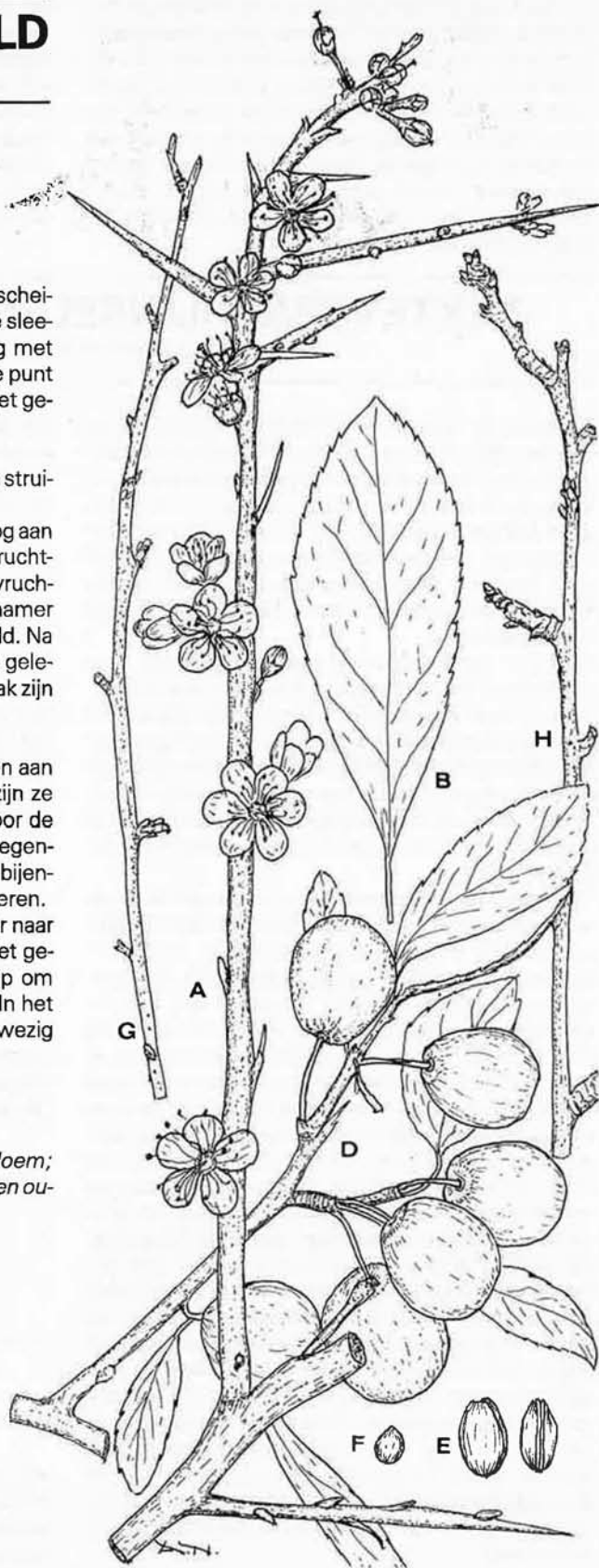
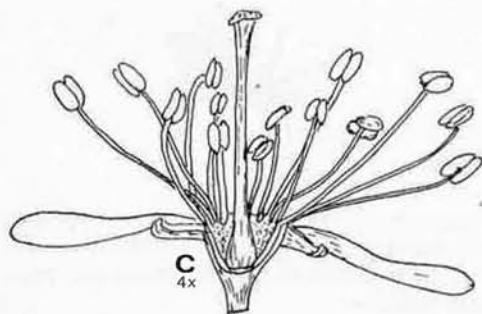
De wintervorm van de knoppen is bij de jonge struiken ook anders dan bij de oude.

In de winter zitten de vruchten voor een deel nog aan de struik. Ze zijn blauwberijpt en het groene vruchtvlees is eetbaar, maar heeft in het najaar als de vruchten rijp zijn een wrange smaak. Ze zijn aangener te consumeren als ze aan vorst zijn blootgesteld. Na de strenge vorst in januari was er een goede gelegenheid dat te beproeven, maar naar mijn smaak zijn er smakelijker vruchten denkbaar.

Het is een prachtgezicht als in april de bloemen aan de nog bladerloze takken verschijnen. Soms zijn ze geheel met de witte bloesems bedekt, die door de grote massa goed zichtbaar zijn voor de rondvliegende insecten. Voor de bijen zijn de bloemen bijenblauw-groen, omdat ze geen ultraviolet reflecteren. Bij het openen van de bloem steekt de stamper naar buiten en zijn de meeldraden nog gekromd met gesloten helmknoppen. De stempel is dan al rijp om stuifmeel te ontvangen voor de zaadvorming. In het vruchtbeginsel zijn twee zaadknoppen aanwezig waarvan er maar één tot ontwikkeling komt.

SLEEDOORN (*Prunus spinosa* L.)

A tak met bloemen; B blad; C doorgesneden bloem; D vruchten; E pit; F zaad; G en H tak van jonge en oude struik in de winter.

De bijen zijn erg bedrijvig tijdens het bezoek aan de bloemen van de sleedoorn. In de bekervormige bloembodem zitten de nectariën en de nectar kan door die gemakkelijk toegankelijke ligging snel door de bijen worden opgenomen. Ze komen daarbij in aanraking met de vele helmknoppen om stuifmeel te verzamelen.

De bloembodem, kelk en kroonbladeren hebben een van elkaar verschillende geur. De bijen worden in het zoeken van de nectar nog extra geholpen doordat de

bloembodem sterker geurt dan de rest van de bloem. De sleedoorn is in ons land inheems en komt veel voor langs bosranden. Vroeger werd de struik veel aangeplant in houtwallen om te dienen als veekeuring. Voor de vogels zijn de struiken een ideale nestgelegenheid. Behalve door zaad vermeerderd de struik zich rijkelijk door worteluitlopers.

In Duitsland noemt men de vrucht Schlehe. Het in de Beierse Alpen aan de Kochelsee gelegen plaatsje Schledorf heeft er zijn naam aan te danken.

KONINGINNEKRUID OF LEVERKRUID, PRIMA BIJENPLANT

Jan van de Veluwe

Het soms tot twee meter hoog opschietende Koninginnekruid *Eupatorium cannabinum* kan in onze tuin als een fraaie achtergrond dienstdoen. De trosvormige bloemkroon is roodpaars, bleek roze-rood en soms zelfs wit. Naast deze inheemse plant, die veelvuldig langs de waterkant, op moerassige plekken, in rietlanden, in vochtige bossen en op veengronden voorkomt is er ook een purperkleurige variant (*Eupatorium purpureum*), die in de handel verkrijgbaar is (o.a. bij Abbing in Zeist). We hebben hier te doen met een rasechte insectenplant, waarop de bijen naar hartelust nectar en stuifmeel verzamelen; er zijn naar mijn mening weinig planten waarop de bijen zo massaal kunnen "grazen". Ook diverse vlinders voelen zich erop thuis, zoals een groot aantal leden van de Schoenlappersfamilie, t.w. de Atalanta, Dagpauwoog, Distelvlinder, kleine IJsvogelvlinder en grote en kleine Vos.

De bloeitijd loopt van eind juli tot begin september, een periode waarin de bijen echt wel iets extra's kunnen gebruiken. De bladeren van deze plant lijken op die van hennep, vandaar wellicht de nadere aanduiding "cannabinum". De bloemen vertonen een sterke gelijkenis met die van de aanmerkelijk kleinere wilde Marjolein, een vrij zeldzame en beschermde plant. Een ander naam voor Koninginnekruid is Leverkruid, hetgeen duidt op haar geneeskrachtige werking; het werd vroeger gebruikt als geneesmiddel tegen geelzucht en voor zuivering van nieren en blaas. Bij een ruilverkaveling in mijn omgeving werden ettelijke sloten verbreed, waarbij ik een aantal forse pollen van deze overblijvende plant in veiligheid wist te stellen. Ze staan in volle glorie in bloei in augustus en worden dan druk bezocht door de bijen van een paar volken, die niet naar de heide reisden, doch voor de gezelligheid thuisbleven.

Het is geen beschermde plant, zodat het "versieren" van een pol Koninginnekruid niet direkt als een zonde mag worden aangemerkt. Vermeerderen gaat namelijk o.a. door scheuren.

Bent u niet zo'n versierder, dan moet u het moment afwachten totdat het zaad rijp is en het direkt daarna inzaaien en gedurende de kiemprijs goed vochtig houden. Ook na het verspenen moeten de plantjes goed nat worden gehouden, het is nu eenmaal een plant van de lage landen. Op een zonnige plaats aan de oever van een vijver op een vochtige plek floreert ze optimaal. We treffen deze plant in ons land op diverse plaatsen massaal aan, o.a. in Friesland, de IJsselmeerpolders en Zeeland.

De Algemene Vergadering zal plaatsvinden op zaterdag 30 maart in het Congrescentrum De Reehorst te Ede, Bennekomseweg 24, op ca. 200 meter afstand van het NS-station Ede-Wageningen. Aanvang 10.00 uur.

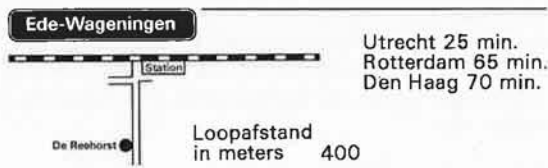
Afgevaardigden die vragen willen stellen over het financieel verslag WORDEN DRINGEND VERZOCHT DEZE TEVOREN OP TE ZENDEN naar het Bijenhuis t.a.v. het DB. Deze vragen zullen schriftelijk worden beantwoord. Mondeling gestelde vragen tijdens de Algemene Vergadering over de financiële stukken kunnen in principe niet worden beantwoord.

AGENDA

1. Opening door de Algemeen Voorzitter
2. Notulen van de vorige Algemene Vergadering (verkort verslag in Groentje, mei 1984; notulen werden in april 1984 gezonden aan de afdelingssecretariaten).
3. Mededelingen en ingekomen stukken
4. Afscheid van de per 1.1.85 afgetreden Hoofdbestuursleden.
5. Jaarstukken '83/84 (in dit nummer)
Het H.B. vraagt toestemming om in de toekomst, indien daarvoor termen aanwezig zijn, de begroting op onderdelen te herzien, met instandhouding van het totale bedrag. Hiervan zal steeds melding worden gemaakt in het Groentje.
6. Verslag Commissie Nazien Boeken
7. Aanwijzen Commissie Nazien Boeken 1985.
Voorstel: afgevaardigde uit Groep Drente en uit Groep Twente.
8. Beleid Hoofdbestuur: De voorzitters van de commissies zullen een verslag geven, waarna er gelegenheid zal zijn zeer kort enkele vragen te stellen.
9. Vaststellen begroting 85/86 en vaststellen quotum 1986. Het H.B. stelt voor het quotum niet te verhogen.
10. Amendementen op het Algemeen Reglement door Groep Utrecht en afdeling Wageningen (zie pré-advies in dit nummer)
11. Vestiging en Financiering Ambrosiushoeve: stemming (zie pré-advies in dit nummer)
12. Rondvraag
13. Sluiting

De Pauze zal worden gehouden van 12.30 tot 14.00 uur. Het BIJENHUIS te Wageningen zal tot 14.00 uur geopend zijn. In de pauze van de Algemene Vergadering staat voor de bezoekers in het Bijenhuis een kop koffie met een broodje klaar.

ALGEMENE VERGADERING OP 30 MAART 1985

Degenen die in DE REEHORST willen blijven lunchen (kosten ca. f 12.50) dienen dit vóór 25 maart op te geven bij het Bijenhuis.

AD AGENDAPUNT 10

Algemeen Reglement (Groentje november 1983 blz 306)

Artikel 11, lid 6: In de groepsvergaderingen heeft elke tot die groep behorende sub-vereniging één stem.

Amendement Groep Utrecht:

Voor de verkiezing van hoofdbestuursleden dient dezelfde staffelmethode (dus naar ledental) als op de algemene vergadering te worden gehanteerd.

Pré-advies hoofdbestuur:

Het Hoofdbestuur adviseert het voorstel van groep Utrecht over te nemen.

Algemeen Reglement (Groentje november 1983 blz. 307)

Artikel 26: De inhoud van de notulen van een algemene vergadering wordt verkort ter kennis van de leden gebracht door middel van publicatie in het verenigingsorgaan terwijl de volledige tekst van de notulen ter inzage ligt bij de secretarissen van de sub-verenigingen.

Amendement afdeling Wageningen

Een ieder moet kennis kunnen nemen van discussies binnen de vereniging zonder hiervoor naar de secretaris te moeten gaan, ofwel deze tegen een bepaald bedrag te moeten aanschaffen. Het Groentje is het officiële orgaan van de vereniging en daar horen de notulen volledig in te worden gepubliceerd. Het argument dat leden in plaats van notulen liever nuttiger informatie in het Groentje willen lezen is niet relevant. Er zou ons inziens meer gedaan moeten worden om de leden zo bij het beleid te betrekken dat zij de notulen wél lezen.

Pré-advies Hoofdbestuur

De argumenten vóór integrale publicatie spreken in zeer beperkte mate aan: slechts het argument dat men de leden zoveel mogelijk bij het beleid wil betrekken is valide. Er is alles voor te zeggen, dat in een ledenvergadering de voorzitter van de sub-vereniging de notulen voorleest en deze tot onderwerp van bespreking maakt, aangevuld met de eigen observaties en meningen van degenen, die de vergadering hebben bijgewoond als afgevaardigde.

Voorstel tot aanvulling van het Algemeen Reglement door afdeling Wageningen.

Het komt voor dat leden de functie van bestuurslid vervullen terwijl hun eigen belangen in strijd zijn met de uitoefening van de functie.

Deze leden zouden uitgesloten moeten worden van een bestuursfunctie binnen de sub-vereniging of het hoofdbestuur evenals dit in België het geval is.

Pré-advies Hoofdbestuur:

Het vraagstuk van de tegenstrijdige belangen hoort, voor zover het een probleem zou zijn, niet in het huishoudelijk reglement, doch in de statuten thuis: het gaat in wezen om disqualificatie van leden voor hetzij bestuursfuncties, hetzij voor bepaalde handelingen. De externe vertegenwoordiging is geregeld in artikel 13, lid 7 van de statuten: voorzitter en secretaris gezamenlijk met als reserve de penningmeester. Wanneer zich een geval van tegenstrijdig belang voordoet kan het desbetreffende bestuurslid zich door middel van een schriftelijke volmacht doen vertegenwoordigen door een van de andere bestuursleden.

Gezien de collegiale besluitvorming - als het goed is handelt een bestuurslid nimmer volledig op eigen gezag - achten wij het risico van ongewenste transacties ten eigen bate niet erg groot. Bovendien zou dit dan altijd nog in samenspanning met de mede-ondertekenaar moeten geschieden.

Ad Agendapunt 11: De VBBN schreef op 13 december het volgende aan dr. Tj. Reitsma

aan: Direkte Akker- en Tuinbouw
t.a.v. dr. Tj. Reitsma,
Ministerie van Landbouw en Visserij
Postbus 2500 EH
DEN HAAG.

13 december 1984

Weledelzeergeleerde heer,

Zoals u wellicht bekend zal zijn, is het de bedoeling op de Algemene Vergadering van onze Vereniging in maart a.s. de ontwikkelingen en de medefinanciering van de Ambrosiushoeve te agenderen. Gaarne richten wij daarom de volgende verzoeken tot u:

1. Begin januari 1985 zal voorzover ons bekend een definitief besluit genomen worden m.b.t. de nieuwe vestigingsplaats.
T.b.v. een snelle besluitvorming binnen ons college stellen wij een snelle informatie op prijs.

2. Het "bedrijfsleven" zal mede moeten bijdragen aan de exploitatiekostenverliezen van de Ambrosiushoeve.
M.b.t. het door ons bestuur op de A.V. uit te brengen voorstel zouden wij willen weten of de V.B.B.N. geacht wordt het exploitatiekostenverlies voor een evenredig deel te dragen (b.v. naar aantal leden t.o.v. het totaal aantal georganiseerde imkers in Nederland), of dienen wij een vast bedrag per bij onze Vereniging aangesloten imkers af te dragen?

3. Hoe denkt u de bijdrage van de niet georganiseerde imkers te innen?

Een spoedige beantwoording van deze vragen stellen wij zeer op prijs.

(get. alg. secr. VBBN).

aan: V.B.B.N. Wageningen

In antwoord op uw bovengenoemde brief bericht ik u het volgende. De exploitatiekosten van de Proefbijenstand Ambrosiushoeve zullen structureel voor 50% ten laste komen van het MLV. De resterende 50% dienen door het bedrijfsleven te worden opgebracht. Beide financiers hebben een eigen verantwoordelijkheid.

Het moge u duidelijk zijn dat het MLV derhalve geen verantwoordelijkheid kan of mag dragen voor de wijze waarop het gezamenlijke imkersbedrijfsleven het benodigde medefinancieringsbedrag bijeenbrengt.

De vestigingsplaats van de Proefbijenstand zal zo spoedig mogelijk na 1 januari 1985 onderwerp van gesprek zijn in een vergadering van de afdeling Bijenteelt van het Landbouwschap.

(get. directie Akker & Tuinbouw).

PRE-ADVIES INZAKE DE MEDEFINANCIERING VAN DE PROEFBIJENSTAND

In de hoofdbestuursvergadering van 22 december 1984 werd wederom uitvoerig van gedachten gewisseld over de medefinanciering van de Stichting Proefbijenstand "Ambrosiushoeve", waarvan het jaarlijkse nadelige exploitatiekostensaldo circa f 240.000,- bedraagt. Mede gezien de bovenstaande correspondentie komt het Hoofdbestuur met onderstaand pré-advies.

De Minister van Landbouw stelt in zijn brief van 8 juni 1983 dat bij een structurele financiering op 50/50-basis er circa f 120.000,- door het bedrijfsleven moet worden opgebracht, waarbij in concreto wordt voorgesteld om binnen twee jaar naar dit bedrag toe te groeien. Dat is op basis van het huidige aantal imkers, vooropgesteld dat alle organisaties daaraan meewerken, f 10,- tot 15,- per bijenhouder.

Het hoofdbestuur overweegt dat de bereidheid hier-
toe bij zeer vele afdelingen, c.q. sub-verenigingen
uitermate gering is en derhalve op grote bezwaren
zal stuiten, waarbij een eventuele vestiging van de
Proefbijenstand in Horst (L.) die bereidheid niet zal
verhogen. Een niet onbelangrijk argument is voorts
de weigering van de overheid om de imkerij tege-
moet te komen met accijnsvrije bijensuiker, zoals dat
sinds 1909 tot aan de inschakeling van de EEG het
geval was. Het hoge BTW-tarief voor bijensuiker
wordt daarenboven als onredelijk ervaren aangezien
veevoer in zijn algemeenheid onder het lage BTW-ta-
rief valt.

Ten slotte mag niet onderschat worden dat een hier-
mee samenhangende contributieverhoging onver-
mijdelijk tot niet aanvaardbare consequenties voor
de VBBN aanleiding zal geven.

**Het hoofdbestuur bepleit niettemin ten sterkste
de instandhouding van de Proefbijenstand;** te-
genover de gevraagde bijdrage van f 10,- tot f 15,-
staat zij, juist ten tijde van de huidige bedreiging van
de bijenteelt, afwijzend. Het zou naar haar mening
van een wijs beleid getuigen indien de overheid het
exploitatiekostensaldo juist nu voor eigen rekening
zou nemen.

JAARVERSLAG 1983-1984

In het afgelopen boekjaar is een positief resultaat be-
haald van f 12.677,-. (Vorig boekjaar f 58.221,-).
Het resultaat kan als volgt nader worden gespecifi-
ceerd:

	1983/84	1982/83
Overschot afdeling ver- eniging	f 22.408	f 11.287
Winst c.q. verlies af- deling handel	-/ 9.731	46.934
	<u>12.677</u>	<u>58.221</u>

CONCEPTBALANS AFDELING VERENIGING PER 30 SEPTEMBER 1984

	30-9-84	30-9-83		30-9-84	30-9-83
	f	f		f	f
Onroerend goed	393.924	411.217	Eigen vermogen	677.093	654.685
Kantoorinventaris	5.853	9.478	Voorzieningsf.	224.619	198.480
Magazijninventaris	-	372	Obligatierekening	2.800	4.200
Bijenstallen	8.907	9.418	Te betalen posten	107.960	169.872
Effekten	-	2.500			
Overige voorraden/vorderingen	32.876	128.042			
Liquide middelen	570.912	466.210			
	<u>1.012.472</u>	<u>1.027.237</u>		<u>1.012.472</u>	<u>1.027.237</u>

TOELICHTING OP DE BALANS AFDELING VERENIGING

EIGEN VERMOGEN: f 677.093

Specificatie:

Saldo 1 oktober 1983

Bij Voordelig resultaat 1983/1984

654.685

22.408

677.093

Voorzieningsfonds f 224.619

Saldo 1 oktober 1983

Af: Gereserveerd quotum 1 oktober 1983

Bij: Gereserveerd quotum 30 sept. 1984

73.650

75.000

198.480

1.350

Bij: Ten laste van het resultaat

Bijbeschrijving rente

Overboeking van passiva vorig boekjaar

Af: Uitkering aan oud-personeelslid

Aanschaffingen t.b.v. bibliotheek

3.250

7.345

17.233

2.400

639

24.789

224.619

CONCEPT-EXPLOITATIEREKENING AFDELING VERENIGING

	1983/84	1982/83		1983/84	1982/83
	f	f		f	f
Kosten:					
Bestuurskosten	17.327	13.449	Quotum	308.105	298.586
Kosten algemene vergadering	4.003	4.067	Advertenties	13.265	10.110
Maandblad	127.206	122.353	Exploitatie suikervoorziening	-/- 1.025	-/- 2.962
Kommissies	15.595	21.937	Exploitatie o/g	0	0
Propaganda	8.272	3.334	Rente	18.172	9.800
Imkersdag	2.000	—	Diverse baten minus lasten	712	—
Expositie Bijenhuis	1.652	—			
Assuranties	7.822	1.780			
Reservering Voorzieningsfonds	3.250	6.950			
Personeelskosten	69.516	67.441			
Huisvestingskosten	11.583	6.650			
Kantoorkosten	32.629	32.968			
Algemene kosten	15.966	23.338			
	<u>316.821</u>	<u>304.247</u>		<u>339.229</u>	<u>315.534</u>
Exploitatieresultaat	<u>22.408</u>	<u>11.287</u>			

TOELICHTING OP DE CONCEPT-EXPLOITATIEREKENING VAN AFDELING VERENIGING

	1983/1984	1982/1983
	f	f
Quotum		
Ontvangen	300.266	293.742
Idem verspreide leden	9.189	10.994
Bij: Gereserveerd okt.-dec. 1983 c.q. 1982	73.650	67.500
Af: Gereserveerd okt.-dec. 1984 c.q. 1983	-/- 75.000	-/- 73.650
	<u>308.105</u>	<u>298.586</u>
Ingeschreven leden volgens ledenlijst 8.131		
Idem vorige balansdatum 7.978		
Exploitatie suikervoorziening		
Verkoop bijensuiker	2.769	775.022
Af: Inkoopwaarde en afwaardering	3.794	25.670
	-/- 1.025	749.352
Inkoopwaarde		-/- 822.895
E.E.G.-steunverlening 40.400 bijenvolken		
à f 2,527		<u>103.354</u>
Aandeel in:		
Personeelskosten	5.450	
Telefoon en porti	1.900	
Accountants- en administratiekosten	5.600	
Huisvestingskosten	2.589	
Verlichting en verwarming	850	
Financieringskosten	1.750	
Heffing bedrijfsraad	4.878	
Bijdrage Ambrosiusshoeve	9.756	
	<u>-/- 1.025</u>	<u>-/- 2.962</u>
Exploitatie onroerend goed		
Opbrengst huur en stalling	11.042	7.392
Doorbelast aan afdeling handel	13.853	18.256
Doorbelast aan kantoorruimte vereniging	3.700	3.700
Doorbelast aan suikervoorziening		2.589
	<u>28.595</u>	<u>31.937</u>
Kosten:		
Onderhoud (w.o. doorberekening door afdeling handel)	6.308	6.253
Verlichting en verwarming	1.885	1.300
Vaste lasten	3.109	6.340
Afschrijving pand	15.471	15.468
Afschrijving tuin	1.822	1.822
Overigen	—	753
	<u>28.595</u>	<u>31.937</u>
	<u>0</u>	<u>0</u>
Rente opbrengst		
Doorbelast afdeling handel	25.585	15.840
Opbrengst spaartegoed/postgiro	73	75
	<u>25.658</u>	<u>15.915</u>
Af: Rente bijschrijving voorzieningen	7.345	6.007
Rente obligatielening	<u>141</u>	<u>108</u>
	<u>7.486</u>	<u>6.115</u>
	<u>18.172</u>	<u>9.800</u>

	1983/1984		1982/1983
	f		f
Bestuurskosten			
Betreft reis- en vergaderkosten			
Hoofd- en Dagelijks Bestuur	17.327		13.449
Kosten Kommissies			
Kommissie onderwijs	3.556		2.461
Lerarenorgaan	343		676
Kommissie koninginsteelt			
Nadeelig saldo 1984 en 1983	1.032		10.760
Nagekomen bate vorig boekjaar	-/- 2.916		
Kommissie ziektebestrijding	-/- 94		1.068
Kommissie handel	-		1.168
Redaktie commissie	4.922		4.052
Kommissie nationale honingkeuring	405		1.227
Kommissie drachtplanten	7.056		218
Kommissie voorlichting en publiciteit	310		-
Overigen	981		307
	<u>15.595</u>		<u>21.937</u>
Propaganda			
Opbrengsten	13.611		29.942
Kosten	12.883	24.276	
Bijdrage propaganda-activiteiten afdeling handel	<u>9.000</u>	<u>9.000</u>	
	<u>21.883</u>		<u>33.276</u>
	<u>8.272</u>		<u>3.334</u>
Reserveringen			
Ten gunste van Algemeen reservefonds	<u>3.250</u>		<u>6.950</u>
Personeelskosten			
Conform overlegde loonverdeelstaten	-		63.550
Reis- en verblijfkosten	3.516		3.891
Bruto-lonen	50.992		-
Sociale lasten	11.251		-
Pensioenpremie	1.715		-
Overige personeelskosten	<u>2.042</u>		-
	<u>69.516</u>		<u>67.441</u>
Huisvestingskosten			
Doorberekend t.b.v. kantoorruimte	3.700		3.700
Verlichting en verwarming	4.300		2.950
Schoonmaakkosten en diversen	<u>3.583</u>		-
	<u>11.583</u>		<u>6.650</u>
Kantoorkosten			
Kantoorbenodigdheden	1.754		2.544
Ledenadministratie	15.183		12.470
Afschrijving	3.825		3.750
Porti en telefoon	10.210		12.309
Kontributies en abonnementen	321		269
Kosten kantooromachines	<u>1.136</u>		<u>1.126</u>
	<u>32.229</u>		<u>32.468</u>
Bij: Gebruik inventaris van afdeling handel	400		500
	<u>32.629</u>		<u>32.968</u>
Algemene kosten			
Accountants- en administratiekosten	16.409		16.000
Kosten statutenwijziging	-		5.750
Reis- en representatiekosten	-		353
Diversen	-/- 443		460
Verschillen quotum	-		775
	<u>15.966</u>		<u>23.338</u>
Diverse baten minus lasten			
Afloop schade bijenvolken oude jaren	2.075		
Af: Afwaardering tot nihil van effecten staatschuld	-/- 1.363		
	<u>712</u>		

CONCEPTBALANS AFDELING HANDEL PER 30 SEPTEMBER 1984

	30-9-84	30-9-83		30-9-84	30-9-83
	f	f		f	f
Magazijninventaris	6.309	3.712	Kapitaal		
Kantoorinventaris	3.435	4.940	Saldo 1 okt. 1983 resp. 1982	-107.895	-173.951
Machines	12.086	22.967	WIR/VPB retour	5.924	19.122
Bouwk. voorz. winkel	4.888	8.798	Expl. resultaat	- 9.731	46.934
Inrichtingskosten winkel	—	366		-111.702	-107.895
Goederen	491.667	423.206	Voorziening dub. debiteuren	2.000	3.300
Debiteuren	65.259	58.755	Voorziening incourante voorr.	10.178	—
Overige voorraden/vorderingen	34.753	105.147	A.B.N. rek. crt.	616.751	544.137
Liquide middelen	17.856	11.875	Krediteuren	94.938	187.886
			Overige nog te betalen posten	24.088	12.338
	<u>636.253</u>	<u>639.766</u>		<u>636.253</u>	<u>639.766</u>

	1983/84	1982/83		1983/84	1982/83
	f	f		f	f
Kosten:			Bruto-winst	296.249	325.314
Personeelskosten	174.567	162.629	Vergoeding propaganda-activiteiten	9.000	9.000
Huisvestingskosten	26.825	33.656			
Machine- en inventaris kosten	14.661	18.951			
Kantoorkosten	12.982	11.736			
Verkoopkosten	27.474	24.777			
Financieringskosten	29.624	17.236			
Accountants- en administratiekosten	20.437	18.438			
Overige algemene kosten	9.606	7.771			
	<u>316.176</u>	<u>295.194</u>		<u>305.249</u>	<u>334.314</u>
Exploitatieresultaat	-/- 10.927	39.120			
Nagekomen posten vorige jaren	1.196	7.814			
Verlies (1983/1984) c.q. winst (1982/1983)	-/- 9.731	46.934			

GECONSOLIDEERDE BALANS PER 30 SEPTEMBER 1984

	30-9-84	30-9-83		30-9-84	30-9-83
	f	f		f	f
Onroerend goed	393.924	411.217	Eigen vermogen	565.391	546.790
Bouwk. voorz.	4.888	8.798	Voorzieningen	236.797	201.780
Kantoorinventaris	9.288	14.418	Obligaties	2.800	4.200
Magazijninventaris	6.309	4.084	A.B.N. rek. crt.	53.037	81.103
Machines	12.086	22.967	Krediteuren	94.938	187.886
Inrichtingskosten winkel	0	366	Overige te betalen posten	113.303	92.405
Bijenstallen	8.907	9.418			
Voorraden	491.667	423.206			
Effekten	—	2.500			
Debiteuren	65.259	58.755			
Overige voorraden/vorderingen	48.884	143.384			
Liquide middelen	25.054	15.051			
	<u>1.066.266</u>	<u>1.114.164</u>		<u>1.066.266</u>	<u>1.114.164</u>

GECONSOLIDEERDE EXPLOITATIEREKENING

	1983/84	1982/83		1983/84	1982/83
Kosten:			Quotum	308.105	298.586
Bestuurskosten	17.327	13.449	Advertenties	13.265	6.142
Kosten algemene vergadering	4.003	4.067	Huur/stalling	11.042	7.392
Maandblad	127.208	122.353	Bruto-winst	295.224	365.125
Kommissies	15.595	21.937	Vergoeding propaganda-activiteiten	9.000	9.000
Propaganda	8.272	3.334			
Imkersdag	2.000	—			
Expositie Bijenhuis	1.652	—			
Assuranties (bijenvolken)	7.822	1.780			
Bijdrage Ambrosiushoeve	—	9.756			
Reserveringen	3.250	6.950			
Personeelskosten	244.083	239.980			
Huisvestingskosten	49.450	46.677			
Kantoorkosten	45.611	46.604			
Machine- en inventariskosten	14.661	18.951			
Verkoopkosten	27.474	20.809			
Financieringskosten	11.452	9.186			
Algemene kosten	48.009	55.147			
Heffing suiker	—	4.878			
	<u>625.867</u>	<u>625.838</u>		<u>636.636</u>	<u>676.245</u>
Exploitatieresultaat	10.769	50.407			
Incidentele bate (vorige boekjaren)	1.908	7.814			
	<u>12.677</u>	<u>58.221</u>			

BEGROTINGEN AFDELING VERENIGING

	Concept expl. 82/83	Concept expl. 83/84	Begroting 1984/85	Begroting 1985/86
Quotum	298.586	308.105	290.000	300.000
Advertenties	10.110	13.265	10.000	11.000
Rente	9.800	18.172	10.000	15.000
Expl. onroerend goed	0	—	—	—
Exploitatie bijensuiker	-/- 2.962	-/- 1.025	—	—
Bijdrage expositie van afdeling handel	—	—	10.000	—
Diverse baten	—	712	—	—
	<u>315.534</u>	<u>339.229</u>	<u>320.000</u>	<u>326.000</u>
Personeelskosten	67.441	69.516	70.000	73.000
Huisvestingskosten	6.650	11.583	7.000	12.000
Kantoorkosten				
Specificatie:				
Ledenadministratie	12.470	15.183	12.000	15.500
Porti en telefoon	12.309	10.210	13.000	10.500
Machine-/overige kantoorkst.	8.189	6.915	9.000	7.000
Kosten activiteiten				
Specificatie:				
Maandschrift redaktiomm.	122.353	127.206	131.000	131.500
Imkersdag	—	2.000	2.000	—
Kosten hoofdbestuur	13.449	17.327	14.000	18.000
Kosten algemeen vergadering	4.067	4.003	5.000	5.000
Kontributies	—	321	—	—
Assuranties	1.760	7.822	10.000	8.000
Propaganda + komm. voorl.	3.334	-/- 728	10.000	11.000
Kosten commissies	21.937	15.595	7.000	10.000
Bijdr. Handel b.v. markten	—	9.000	10.000	9.000
Reservering algemeen fonds	6.950	3.250	3.200	—
Algemeen kosten	23.338	-/- 443	800	1.000
Accountants- en adm. kosten	—	16.409	16.000	12.500
Expositie Bijenhuis	—	1.652	—	2.000
Exploitatie resultaat	11.287	22.408	—	—
	<u>315.534</u>	<u>339.229</u>	<u>320.000</u>	<u>326.000</u>

TOELICHTING OP HET FINANCIËEL JAARVERSLAG

drs. Th. Weyman, namens het Hoofdbestuur

Het Boekjaar 1983-1984 is in grote lijnen redelijk verlopen en kan met een positief saldo worden afgesloten. Zie hier in het kort waarom het een prettige taak is bij een dergelijk gunstig verslag een toelichting te mogen schrijven.

De exploitatierekening van de vereniging sluit met een voordelig saldo van f 22.408,—. Dat komt vooral omdat de inkomsten ± f 21.000,— hoger waren dan was begroot: wat meer rente-baten, maar vooral het ontvangen quotum was ± 17.000,— hoger.

De post exploitatie suikervoorziening vertoont een negatief bedrag van ± f 1.000,—; dit betreft een restantje suiker uit het vorige boekjaar wat moet worden afgeboekt. De eigenlijke suikervoorziening voor deze winter is dit jaar, in tegenstelling tot voorafgaande jaren, geheel door afdeling Handel verzorgd.

M.b.t. de uitgavenkant zijn wat meer genuanceerde opmerkingen te maken. In totaliteit bleven de kosten iets onder de begroting. De bestuurs- en commissiekosten waren hoger dan begroot, maar iets lager dan in het vorige boekjaar. Zoals ter gelegenheid van het vorig jaarverslag reeds gesteld is, is de vergaderfrequentie wat opgevoerd, waardoor de kosten t.o.v. voorheen wat zijn gestegen.

Het feit dat de begrotingen ca. 2 jaar tevoren worden gemaakt brengt het probleem met zich dat tussentijdse ontwikkelingen niet direct kunnen worden vertaald in gewijzigde begrotingscijfers. Dit is overigens één van de zaken waarin het Hoofdbestuur gaarne enige wijziging zou zien aangebracht.

Uitgaven t.b.v. assuranties zijn t.o.v. die in het vorig boekjaar toegenomen, maar duidelijk onder de begroting gebleven. De oorzaak moet worden gezocht in de verandering van maatschappij waarbij de verzekering werd afgesloten. Hieromtrent is overigens in ons maandblad enige malen iets gepubliceerd.

Wat hiervoor gezegd is over Bestuurskosten, geldt ook voor b.v. de kantoorkosten. Deze iets hogere kosten konden echter gecompenseerd worden door lagere personeelskosten.

De overige uitgaven-posten konden dusdanig in de hand worden gehouden dat zij in het algemeen iets onder de begroting bleven.

Een uitzondering geldt hier de Expositie Bijenhuis; dit is een voorbeeld van een tussentijds ontstane activiteit, waarvoor geen post op de begroting stond. Het is echter gelukt deze eerste aanzet tot een permanente expositie te geven zonder dat het begrotingsbedrag behoefde te worden overschreden.

De verenigingsbalans vertoont een stabiel beeld. Het batig saldo van de expl. rekening heeft het eigen vermogen doen toenemen. Door reservering en rentes is ook het voorzieningsfonds met f 26.000,— toegenomen.

Door afschrijvingen daalde de boekwaarde van het onroerend goed en de inventaris. De liquide middelen zijn door voornoemde oorzaken duidelijk toegenomen.

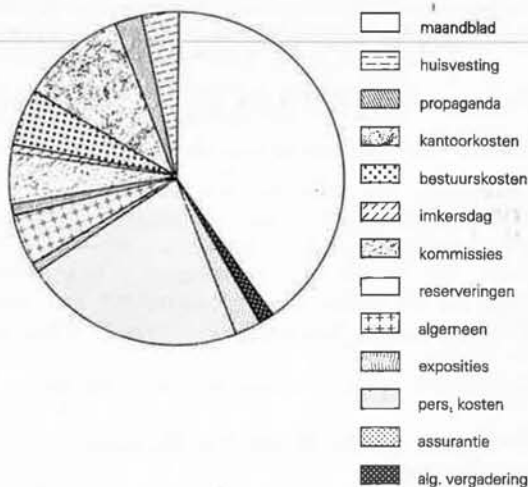
De exploitatierekening van afd. Handel vertoont een negatief saldo van f 9.731,—. Op zich is dit, gezien de omstandigheden een redelijk resultaat. Hoewel dat wel eens duidelijk anders uitpakt (zie het vorig boekjaar) wordt altijd naar een sluitende rekening d.w.z. naar een resultaat wat ± gelijk aan 0 is gestreefd.

Min of meer toevallige omstandigheden hebben dan of een positief of een negatief resultaat ten gevolge.

Door de slechte zomer en de Varroa stond de omzet onder druk, waardoor de bruto-winst t.o.v. vorig jaar daalde. Samen met hogere kortingen aan de deponhouders was dit de oorzaak dat de inkomsten t.o.v. vorig jaar met ± f 30.000,— daalden tot f 305.249,—.

Financieel Overzicht boekjaar '83-'84

	werk. boekjaar '83-'84	begr. boekjaar '83-'84	werk. in %
maandblad	127206	132000	40.15
alg. vergadering	4003	5000	1.26
assurantie	7822	20000	2.47
pers. kosten	69516	74000	21.94
expositie Bijenh.	1652	-	0.52
algemeen	15966	20800	5.04
reserveringen	3250	3200	1.03
kommissies	15595	6500	4.92
imkersdag	2000	2000	0.63
bestuurskosten	17327	10000	5.47
kantoorkosten	32629	25000	10.30
propaganda	8272	12500	2.61
huisvesting	11583	7000	3.66
totaal	316821	318000	100

T.o.v. de begroting daalden de inkomsten met $\pm f$ 1.000,-. De kosten namen toe, zowel t.o.v. vorig jaar als t.o.v. de begroting (met $\pm f$ 10.000,-). De belangrijkste post is de financieringskosten. De afdeling Handel heeft geen eigen vermogen. Indien meer geld nodig is gedurende het boekjaar en/of de rentestand is hoger dan neemt de post financieringskosten toe. In dit geval was deze f 8.000,- hoger dan begroot. Voor de overige posten zijn slechts marginale verschillen t.o.v. de begroting aan te wijzen, sommige negatief, andere positief. Verschillen echter die verder te klein zijn om nader te specificeren.

Zoals uit de concept-balans van de afdeling Handel blijkt, zijn de voorraden vrij hoog, hoger dan eigenlijk verantwoord is. Het H.B. beschouwt het als een opdracht voor het komende jaar daarin verbetering te brengen. Dat zal dan direct z'n invloed doen gelden op de hoogte van de A.B.N. rekening courant en de rentekosten in de exploitatie. Het is positief te kunnen melden dat de post debiteuren, zowel als de post crediteuren lager zijn dan vorig boekjaar.

De post "Voorziening incurante voorraden" is nieuw: echter uit zakelijk oogpunt nodig t.b.v. afschrijving "winkel-dochters". In totaliteit moet o.i. een positief oordeel uitgesproken wor-

den over het reilen en zeilen van de afdeling Handel gedurende het afgelopen boekjaar. Er is hard en structureel gewerkt en het Hoofdbestuur is er van overtuigd dat dit peil, met een eventueel positief resultaat kan worden gecontinueerd.

Dit alles uiteraard onder een zeker voorbehoud dat 1985 ons niet voor al te grote problemen stelt. Het weer, de Varroa, activiteiten rond de Ambrosiushoeve zijn even zovele factoren welke elk plan, elke prognose, elke begroting volledig op z'n kop kunnen zetten.

Tot slot past ook een woord van waardering voor ons secretariaat: het positieve resultaat is voor een groot deel het werk van deze actieve dames. De aanstaande mutatie aldaar (het vertrek van mev. Rive) doet ons in elk geval een moeilijk jaar tegemoet gaan.

Het Bestuur meent dat op vele punten nog verbeteringen in het functioneren van de V.B.B.N. mogelijk zijn. Ook in 1985 zullen wij daar hard aan werken. Het hiermede gepubliceerde financiële resultaat geeft in elk geval het vertrouwen dat wij met een aantal zaken, waaronder financiële op de goede weg zijn.

Dit alles is ook reden voor het H.B. geen voorstellen te doen voor verdere contributieverhoging.

"Wijzigingen en aanvullingen Informatiegids"

Voorzitters regionale ZBT'S blz. 12

Nrd. Drente: Oud: J. van Nieuwegeissen
Nieuw: L.J. Mulder, Obrechtlaan 212, 9402 TP Assen, ☎ 05920-41331.

Z. Drente: Oud: C.J. Kroese

Nieuw: F.E. Hoogendoorn, Oldenhave 26, 7963 SJ Ruinen, ☎ 05221-2351.

Koninginneteeltcommissie blz. 15

Secretaris: M. Bijnen, Daniëlweg 3, 5962 AR Horst, ☎ 04709-2379 (Bijenhoudersbond LLTB).
Lid: R. Kakes, Barkentijn 120, 8531 DB Lemmer, ☎ 05146-2066.

MEVROUW POS VOLGT OP

Bij het ter perse gaan van dit nummer is nog te vermelden dat mevrouw J.M.A. Pos voorgedragen zal worden voor de functie van algemeen secretaris/penningmeester van de V.B.B.N. als opvolgster van mevrouw Rive.

We komen nader op haar benoeming terug in het volgende Groentje.

HOOFDPUNTEN UIT DE HOOFDBESTUURS- VERGADERING OP 22 DECEMBER 1984

Aanwezig: J.J. Speelziek (voorz.), H.J.J. van den Broek, W.J. Faber, J. Fluyt, S.J. Gouda, G. Henseler, W. v.d. Hoeven, F.E. Hoogendoorn, mw. A.M. Jacobs, C.E. Jansen, G.E. Kleinmeyer, J.A. Krabbenborg, W. de Lange, A. van Lavieren, M. Meyberg, C. Pater Jzn., J.L. Raucamp, mw. T. Rive, Th. Weyman.

Afwezig: G. Bruls, A.H. Hartman, mw. Jansen

Financiële resultaten afd. Vereniging en afd. Handel

Uitvoerig wordt gesproken over de cijfers van het afgelopen jaar. Besloten wordt om aan de Algemene Vergadering toestemming te vragen om de lopende begroting te herzien indien dit nodig mocht blijken. Tijdens de bespreking van de cijfers van afd. Handel komt naar voren dat de voorraadadministratie niet bevredigend loopt. De coördinator Handel, dhr. Meyberg veronderstelt dat automatisering hierin een oplossing zou kunnen bieden. Het negatieve saldo van Handel werd veroorzaakt door afschrijving van winkeldochters.

Ambrosiushoeve

Uit de discussie komt naar voren dat hoewel men de Ambrosiushoeve wil behouden, men de 50/50 financiering ervan op den duur niet haalbaar acht. Velen in de vergadering zijn van mening dat de gevraagde financiële bijdrage aan Ambrosiushoeve de draagkracht van de Vereniging te boven zal gaan. Indien aanvaard kan dit schade gaan doen aan de organisatiegraad van de nederlandse imkers. Een verzwakte organisatie kan nog minder medeverantwoordelijkheid voor de financiering gaan dragen. Voorts is de vergadering van mening dat het ministe-

rie van landbouw in haar zorg voor het milieu imkers onvoldoende tegemoet komt. Immers bijen spelen een vrij belangrijke rol bij de instandhouding van het milieu. Omdat ook imkers in het verleden allerlei faciliteiten zijn ontvallen (suiker) zou het ministerie de financiering van de Ambrosiushoeve voor haar rekening moeten nemen.

Beleid VBBN in de toekomst

Door de opkomst van de Varroa moet rekening gehouden worden met ledenverlies in plaats van ledenstijging zoals wij dit kennen van de laatste jaren. Het H.B. besluit daarom:

- commissies binnen de vereniging niet uit te breiden.
- de externe taken van de nieuw aan te stellen secr./penningmeester te beperken.
- tot duidelijke portefeuilleverdeling binnen het D.B. te komen.

Voor wat betreft: secretariaat, maadblad, public relations, handel, financiën en commissiegebeuren.

Taakomschrijvingen van de Commissie Ziektebestrijding en Commissie Public Relations/P.R. worden goedgekeurd.

In commissie Ziektebestrijding hebben zitting: W.J. Faber-Yde (voorz.) -Delft, mw. J.M. van Heest-Verloop (secr), J. Scheurs-Winterswijk (penningm), R.J. Veldhuizen-Soest (lid), drs. J. Beetsma en drs. A. de Ruijter (adviseurs). In de commissie P.R. hebben zitting drs Th. Weyman (voorz.), qq secretaris VBBN, P.R. Reddingius-Leiden, E.P.J. Seppen - Bennekom, F.J. Sikkes-Sneek.

Tenslotte bedankt de voorzitter de aftredende hoofdbestuursleden: de heren Fluyt, van Lavieren en Meyberg voor hun grote inzet voor de VBBN.

SPOT OP VARSSEVELD

De afdeling Varsseveld had goed succes met haar voorlichtingsstand in november '84. Varsseveld ligt zoals U weet in het mooie stuk Nederland ruwweg tussen Doetinchem en de Duitse grens. Er was een landbouw presentatie vanwege de opening van Rijksweg 15. Een goede gelegenheid om "het nut en de macht van het kleine" aan een groter publiek te laten zien middels demonstraties kaarsen maken, korfvlechten en ... honing proeven.

De foto legt (1) vast hoe het was en (2) is misschien een inspiratie voor anderen. Varsseveld hulde!

Gelukkig beseffen hoe langer hoe meer imkers de noodzaak om de Varroa-mijt te bestrijden.

Maar de vraag is hoe en op welke manier kan dat het beste gebeuren.

Ons land bevindt zich nu nog in de beginfase en **alle** grote bijenwetenschappers uit de wereld zijn het er over eens, dat dan de biologische bestrijdingsmethode zeer effectief werkt.

Lees wat het 3e Internationale Varroa symposium gehouden van 30 september t/m 2 oktober '84 zegt. (zie Bienenvater 12/84 blz. 389).

Waarom dan allerlei onnodige gevaren in huis halen? Maar bovendien is deze methode ook bruikbaar en zeer aan te bevelen voor hen die nog géén besmette volken hebben of wanneer daarover twijfel bestaat. Eenvoud is het kenmerk en daarom raad ik **alle** imkers in ons land aan om het volgende voorjaar deze methode toe te passen.

Het hoe en het waarop dat m.i. het beste kan gebeuren zal ik verhalen, maar vraag mij **nu** niet naar het waarom ik dat denk. Wilt U dat toch gaarne weten, dan wil ik gaarne een volgende keer daar wat van vertellen. Eerst het aller belangrijkste n.l. blijft U gewoon en normaal door imkeren, zoals U dat tot heden hebt gedaan m.a.w. wanneer nodig controleren van de volken - honing afnemen - zwermen enz. maar doe **géén** extra ingrepen, want dat is beslist niet nodig. Wij maken gebruik van de darrenraat methode en gebruiken daarvoor een **broedkammeraam** waarin een vel kunstraat (**honingkamer**) formaat is aangebracht en gebruiken dat als **mijtenval**, zolang wij nog geen kunstzwerm hebben gemaakt, en hangen dat tegen het broednest aan. Daarna gebruiken wij daarvoor de reeds uitgebouwde ramen. In **alle** broedkamers gebruiken wij deze mijtenval, of dat nu de zwerm in de zesramer is, of de zwerm op het volk geplaatst, maar ook wanneer wij met twee broedkamers werken (dan 2 stuks). Het bijenseizoen begint ongeveer 15 april en dan plaatsen wij deze val voor de eerste keer. Door verwisseling gaan wij daar om de 13-22 dagen het **gehele** bijenseizoen mee door, behalve wanneer er geen Koningin in het volk is en dan handelen wij naar bevind. Wij gaan er dus mee door tot de **laatste** najaars controle en tot de winterzit begint.

Dan nemen wij de mijtenval weer weg en vervangen die door een verkleinblok.

De enige moeilijkheid die wij daarbij tegen kunnen komen is, dat onze Koninginnen toch bevrucht moeten worden. Daarom door selectie daarvoor een volk uitkiezen, dat niet of nagenoeg nog niet is besmet en dit zolang ontzien tot onze Koninginnen wel bevrucht zijn, daarna ondergaat ook dit volk dezelfde behande-

ling als de andere volken. Bevruchtungsstations zouden daarbij de voorkeur hebben, maar ook samenwerking van imkers met een paar volken is goed mogelijk.

Vergeet ook de niet-georganiseerde imker niet om hem op te roepen vooral mede te werken. Omdat het een kleine moeite is, zal hij beslist wel zijn medewerking willen geven.

Succes hierbij toegewenst en onze bijenvolken zullen er U dankbaar voor zijn en dat waarderen in de vorm van honingopbrengst, want zij kunnen hierdoor de mijten de baas blijven.

Opmerking: U zult begrepen hebben dat de darren vóór die de cellen verlaten, met de mijten vernietigd moeten zijn.

Naschrift

drs. A. de Ruijter

De darrenraatmethode is een van de weinige Varroa-bestrijdingsmethoden die uitgaan van de biologie van de Varroa. De darrenraatmethode zoals die meestal wordt toegepast wijkt af van de hierboven beschreven methode. Men moet zo vroeg mogelijk beginnen en om de bijen ertoe aan te zetten zo vroeg in het seizoen al darren te produceren kan men darrenkunstraat gebruiken. Bovendien moet er steeds open darrenbroed aanwezig zijn en gebruikt men twee darrenraten tegelijkertijd, die om en om uitgesneden worden. Nadat de jonge moeder in het hoofdvolk aan de leg is gekomen willen de bijen meestal geen hele ramen met darrenbroed meer verzorgen. Hierdoor wordt de toepassing van de methode beperkt tot het voorjaar.

Zeker bij een begininfectie is de methode effectief. Bij zwaardere besmettingen kan de methode een bijdrage leveren vanuit de gedachte: "alle mijten die we uit het volk halen zijn meegenomen".

*Toch is dit niet de eindoplossing van het Varroa-probleem. De parasiet is hardnekkiger en moeilijker te bestrijden dan veel imkers zich op dit moment realiseren. Bij een proef in de Achterhoek zijn eind 1983 en eind 1984 verschillende bestrijdingsmiddelen toegepast (Folbex VA, tabaksrook, melkzuur). Bij **al** deze volken is in het voorjaar van 1984 de darrenraatmethode toegepast. Toch was eind 1984 in alle volken de besmetting toegenomen, vergeleken met eind 1983. We zullen de eerstkomende tijd verschillende methoden gecombineerd toe moeten passen. In volgende nummers van het Groentje zal verslag worden gedaan van het onderzoek tot nu toe en zal het Consulentenschap voor de Bijenteelt een bestrijdingsadvies geven. Blijf lezen!*

Insekten en mijten weer immuun voor insekticiden

Hoe langer hoe meer moeten we erkennen dat de insekten het schijnen te winnen van de insekticiden. Veel insekten zijn resistent geworden tegen meerdere soorten insekticiden waardoor de boeren vaak gedwongen werden hun toevlucht te nemen tot steeds zwaardere of duurere produkten.

Aldus het **NRC-Handelsblad** van 27 december 1984. Volgens dit blad wijzen de nieuwste onderzoeken er op dat het probleem van de resistentie steeds erger wordt, de immuniteit neemt toe, zonder dat men enig idee heeft hoe dat komt. Een uitzichtloze toestand, want men kan nu niets anders doen dan steeds weer nieuwe insekticiden ontwikkelen.

Tussen 1970 en 1980 is het aantal insekten en mijten dat resistent tegen een of meerdere insekticiden geworden is, bijna verdubbeld: van 224 tot 428. Bij belagers van de katoenplant, en dat zijn kevers, mijten, rupsen en allerlei andere insekten, zijn nu al 25 soorten in 36 landen resistent tegen bepaalde soorten insekticiden. Een bekend voorbeeld is ook de malariamug die inmiddels immuun is voor de belangrijkste insekticiden, het aantal malariagevallen is tussen 1972 en 1976 weer verdubbeld.

Ook de imkers baart dat resistentieprobleem zorgen: hoe lang zijn de chemische Varroabestrijdingsmiddelen nog effectief? En wat daarna? Gelukkig zijn vele onderzoekers ijverig bezig naar alternatieve bestrijdingsmethoden te speuren. En als het even kan streeft men daarbij naar de toepassing van meer natuurlijke middelen.

We laten de Varroa gewoon in de val lopen...

Zo onderzoekt men momenteel in een landbouwkundig instituut in het Westduitse Giessen of het mogelijk is met behulp van lokstoffen Varroa-mijten letterlijk in de val te laten lopen.

Het is gebleken dat sommige plantaardige oliën een afstotende werking hebben op de mijten, terwijl er ook weer oliën zijn die juist een lokkend effect hebben. Van deze eigenschap wordt overigens al enige jaren in de bosbouw gebruik gemaakt bij de bestrijding van de beruchte schorskevers. Proeven wezen uit dat het hoofdbestanddeel van anjer- en kaneelolie de Varroa-mijten zeer sterk weet aan te trekken.

Het onderzoek duurt voort. Misschien is het in de toekomst mogelijk een soort Varroa-val te konstrueren door achter gaas met lokstof besprenkelde kleefolie aan te brengen.

Ook is het denkbaar gebruik te maken van de afstotende werking van sommige plantaardige oliën. Vast staat in ieder geval dat de Varroa op geurprikkelers reageert (**Die Biene 1984/9**).

Weet u hoe een Amerikaan een wasmot vangt?

De vrouwtjes van de wasmotten reageren op de geurprikkelers die door de mannetjes verspreid worden. Maar onlangs ontdekte Hayward G. Sprangler van het Carl Hayden Bee Research Center te Arizona dat de mottenwijfjes bovendien, en zelfs in sterkere mate, gelokt worden door hoogfrequent geluiden die de mannetjes uitzenden. De vrouwtjesmotten hebben een zeer verfijnd gehoor en weten de lokkende tonen van de mannetjes zeer nauwkeurig te onderscheiden van de akoestische signalen van hun aartsvijanden de vleermuizen. Spangler analyseerde de tonen en vervaardigde een toestel waarmee hij ze kon nabootsen. Vervolgens slaagde hij er in hiermee de wijfjes te lokken naar een met kleefstof ingesmeerde "val".

De studie van dit akoestische communicatiesysteem bij de wasmotten wordt voortgezet. Misschien leidt Spanglers onderzoek ooit nog eens tot de realisering van een praktische toepassing: de akoestische mottenval. "Verkrijgbaar bij het Bijenhuis" ... (**Gleanings 1984/9**).

Opmerkelijk gedrag van bijenkoninginnen

Twee medewerkers van de Universiteit van Connecticut wilden wel eens weten hoe bijenkoninginnen zich gedragen vlak nadat ze in een volk ingevoerd waren en hoe op hun beurt de bijen daar weer op reageerden. De waarnemingen werden gedaan met tweeraamsvolken die in observatiekasten waren ondergebracht. Daarbij bleek al gauw dat het gedrag van de bijen erg affing van invloeden van buitenaf, zoals bijvoorbeeld meer nektaraanbod. Dit feit bemoeilijkt hun onderzoek zodanig dat ze er maar mee stopten. Wel echter waren ze getuige geweest van een gebeurtenis in een van de observatiekasten die zo merkwaardig was dat ze die niet onvermeld wilden laten.

24 Uur nadat de oude koningin verwijderd was, werd de nieuwe in de kast gedaan, voorlopig nog opgesloten in een kooitje. Nog weer 48 uur later werd de moeder losgelaten. Inmiddels hadden de bijen drie redcellen opgetrokken.

Binnen twee minuten begaf de nieuwe moeder zich, bijna regelrecht, naar de moederopjes, die uiteraard nog niet gesloten waren. Ze liep over de cellen heen en drukte af en toe haar achterlijf er tegen aan. Menigmaal stak ze haar kop in de cellen. Soms liep ze even een eindje weg maar dan keerde ze al gauw weer terug om het beroeren en inspekteren van de cellen weer voort te zetten. Na ongeveer een half uur stak ze weer haar kop in een cel waarna iets wits tussen haar kaken te zien was. Gelukkig voor de waarnemers bleef het witte spul plakken aan de glaswand van de observatiekast; een licht bewegende koninginnelarve was duidelijk zichtbaar.

In dit geval was er dus sprake van dat een koninginnelarve uit een redcel verwijderd werd door een nieuwe pas ingevoerde bevruchte koningin. Pogingen om deze proef te herhalen mislukten. Wel bleek steeds dat de nieuwe moeder de redcellen zeer snel wist te vinden en ook gedroegen ze zich bij die cellen op identieke wijze. De onderzoekers vragen zich nu twee dingen af: verwijderen nieuw ingevoerde koninginnen altijd eventueel aanwezige koninginnelarven en komt het in het algemeen meer voor dat moeren larven in zwerm- of redcellen zelf verwijderen? Door nader onderzoek moet hier achter te komen zijn. (ABJ 1984/10).

"What is a Skep?"

"What is a Skep?" (Wat is een bijenkorf?). Onder die titel vindt nu ook zowaar een Amerikaanse bijenblad (ABJ 1984/10) een artikel aan de oude korventeelt. De eerste kolonisten brachten honingbijen in korven uit Europa naar de Nieuwe Wereld. Al gauw gingen men echter over tot het gebruik van een soort "Klotz-beuten", holle bomen waren er immers in overvloed. Na de uitvinding van de moderne bijenkast in het midden van de vorige eeuw was het ook daar uiteraard mee afgelopen. Hier en daar worden in de V.S. nog korven gevlochten, maar die hebben uitsluitend een decoratieve functie in huiskamers, keukens, reformwinkels, enz.

'Een Amerikaanse korfvlechter aan het werk'

AANDACHT VOOR HET JAARREGISTER VAN HET GROENTJE

JW

Ieder jaar treft men in het laatste nummer van een lopende jaargang van een tijdschrift een register aan op de gepubliceerde artikelen. Soms meegebonden, soms los, soms pas los aangeboden in het eerste nummer van de volgende jaargang. Dit alles met de bedoeling dat bij inbinden van het tijdschrift het register op een vaste plaats meegebonden kan worden.

Het register is oninteressante tekst maar voor de serieuzen van wezenlijk belang. Want je kunt er redelijk gemakkelijk een onderwerp mee terug vinden dat je nog eens wilt nalezen. Het Groentje kent nogal wat artikelen die daarvoor in aanmerking komen.

Het samenstellen van zo'n jaarregister kost wat moeite en daarom is het zaak - als het dan al wordt gedaan - dat het zo groot mogelijk rendement oplevert. Een zo vlot mogelijk terugzoeken dient gegarandeerd te worden. Naar blijkt waren de registers over de afgelopen jaren, hoe gedetailleerd ook van opzet, niet altijd even gemakkelijk te hanteren.

Wat was namelijk het geval?

Het register kende allereerst een aantal rubrieksindelingen, zoals buitenland, dracht, fauna enz. Binnen die rubrieken werd vervolgens een alfabetische volgorde aangehouden. De moeilijkheid voor de gebruiker van het register was dan uit te maken onder welke rubrieksindeling te zoeken. Moet ik bijvoorbeeld bij koninginneteelt eerst zoeken onder de rubriek "volk/bij" of "teelt/selectie" of "imkerij". Als je dagelijks met het register omging was het niet zo lastig, wel als je wat onwenning het register raadpleegde. En de meeste gebruikers zijn onwennig.

Maar hoe dan wel?

Het voorstel is om eenvoudiger te werken door één alfabetische trefwoordenlijst te maken. En met minder detail dan U tot nu toe gewend was. Waar nodig zullen rubrieksindelingen gehandhaafd kunnen blijven. Enige voorbeelden kunnen het geheel illustreren:

Vroeger : Eerst DRACHT dan linde.

Straks : linde

Vroeger : Eerst ZIEKTE dan Varroa

Straks : (aan het eind van het lange register) Varroa
Dit verhaal is geschreven met de bedoeling U uit te nodigen, te willen reageren als U andere wellicht beter voorstellen heeft.

In het bijzonder de bibliothecarissen en/of documentaristen in onze imkerende gemeenschap worden verzocht hun eigen licht te doen schijnen op wat voor bijenhoudend Nederland een belangrijk gegeven kan zijn: het opzetten van een goed geordend documentatie systeem in het bijzonder voor het Groentje. De techniek om te weten waar iets staat en het dan vervolgens te vinden verdient ons aller aandacht.

EXPLOSIEF!!

JW

Er zijn nogal wat brieven die de redactie bereiken over het onderwerp - hoe raad je het? - Varroa.

Meestal zijn dat nogal indringende brieven want het gaat over een belangrijk onderwerp. Iedereen, de wetenschap gevolgd door de imkerij dreigt er zijn eigen boodschap aan over te houden. Intussen is Varroa er, moeten we in onzekerheid verder imkeren en elkaar niet de kans gaan geven om over iets niet doen of juist wél doen dat niet mag te gaan verketteren. Op p. 53 wordt daarom slechts één brief opgenomen omdat die illustratief is voor het geheel en er een goed commentaar van het Consulentenschap gegeven wordt dat het geheel afrondt.

Toch willen we U niet in het ongewisse laten over wat de redactie dwars zit. Uiteraard zien we alle nieuwsberichten uit de imkerwereld aangereikt graag. Niet omdat dat allemaal afgedrukt gaat worden maar om te registreren wat de imker met zijn problemen doet. Die berichten kunnen dan - soms in wat afgeronde vorm - in het Groentje terecht komen. Maar het al te rijpe of groene of de te boute ideeën zullen we U besparen. Dat rijp en groen illustreren kan niet beter dan met het volgende relaas.

In het novemnummer staat een uitvoerige mededeling over het brand- en explosiegevaar van ether. Terecht. Het is een zeer brandbare vloeistof, althans de soort die di-ethylether heet. Bovendien is die ether op zichzelf geneigd tot explosie als het **oud** geworden is.

Explosies nu zijn gevaarlijk op een plek dat er iets moet buigen of barsten. Een exploderend gas in een zeepbel geeft wel een knal maar is hoogstens schadelijk voor de trommelvliezen. Een rotje is gevaarlijker. Een exploderend gas opgesloten in een metalen omhulsel is als projectiel levensbedreigend.

Imkers zijn individualisten. Het zijn ook volwassen mensen die hun verantwoordelijkheid moeten kennen en ook moeten kunnen nemen.

In een brief lees ik nu het volgende:

"Hoewel we wisten dat ether brandgevaarlijk is, hebben we bij onze vele behandelingen met ether **normaal onze pijp gebruikt**. Geen enkele brand, laat staan explosie, heeft zich voorgedaan". Einde citaat.

Heeft U nu ook de neiging de briefschrijver te gaan feliciteren? Zo heb ik ook wel eens een pompbediende bij een L.P.G.-station met een brandende cigaret gezien. Dat ging gelukkig ook goed anders had U er zeker van gehoord zoals toentertijd in Spanje.

Dus nogmaals: ether blijft een brand- en explosiegevaarlijk goedje. Een exploderende bijenkast geeft een wegvliegend deksel, splinters wellicht en terecht boze immen. Wie met ether verstandig om kan gaan kan er straks profijt van hebben als het groen licht krijgt van het Consulentenschap. Dat is afhankelijk van het feit of het inderdaad Varroa zonder bijwerking en in voldoende mate terugdringt. En dat moeten we nog afwachten.

ORGANISATIE ZIEKTEBESTRIJDING

W.J. Faber

Er was eens een imker in Zaandam

Die zo-maar-ineens de benen nam!

Wat was er gebeurd?

Zijn broek was gescheurd!

Waar een hele zwerm bijen op-af-kwam!

J.Th. Beudeker, Wormer

Zoals U al in het januari-nummer las is de ziektebestrijdingscommissie van de afdeling Bijenteelt van het Landbouwschap onder voorzitterschap van de heer Speelziek onlangs opgeheven.

Deze commissie waarin behalve de VBBN ook de andere imkersorganisaties waren vertegenwoordigd, oordeelde het verstandiger het ziektebestrijdingsbeleid te decentraliseren en de sinds 1979 opgezette organisatie van de regionale ziektebestrijdingsteams onder te brengen bij hun respectievelijke organisaties, om deze van daaruit te stimuleren en te begeleiden.

Daarom heeft nu de VBBN een eigen Landelijke Ziektebestrijdings Commissie opgericht.

Deze landelijke ziektebestrijdingscommissie van de VBBN bestaat uit de volgende personen: dhr. W.J. Faber, Yde (voorzitter), mw. J.M. van Heest-Verloop, Delft (secretaris), dhr. J. Schreurs, Winterswijk (penningmeester), dhr. R.J. Veldhuizen, Soest (lid), dhrn. Drs. J. Beetsma en A. de Ruijter (adviseurs).

Voor alle duidelijkheid is het misschien goed een aantal zaken nog even te noemen.

In wezen verandert er voor wat betreft de ziektebestrijding binnen de VBBN niet veel.

De regionale ZBT's, nu Regionale Ziektebestrijding Commissies hebben over het algemeen veel goed werk gedaan en we hopen dat ze dat ook in de nieuwe opzet zullen blijven doen.

De leden uit de andere imkerverenigingen, die in de vroegere ZBT's zaten kunnen er wat ons betreft in blijven zitten. Er zal overleg met die andere verenigingen gepleegd worden.

De mogelijkheid van declareren van onkosten tot een maximumbedrag per commissie bij de Ambrosius-hoeve blijft, in ieder geval voorlopig, gehandhaafd.

NADERE KENNISMAKING MET H.J.J. VAN DEN BROEK, H.B.-LID FRIESLAND.

Het zojuist benoemde hoofdbestuur lid voor Friesland is de heer H.J.J. van den Broek. Hij imkert al sinds de zeventiger jaren en, zoals voor zoveel imkers waren het een aantal onsamenhangende factoren die zijn imkersloopbaan op gang zetten. Een zwager met immen gaf hem de eerste duw in deze richting en zijn belangstelling voor houtbewerking deed de rest. Het aantal door hem gemaakte bijenkasten met de daarbij behorende volken wordt echter willens en wetens beperkt tot 8 à 10. Van lieverlee - dat gebeurt meer met mensen die in het onderwijs werkzaam zijn - raakte hij in bestuursactiviteiten verwickeld: secretaris sub-vereniging Beesterzwaag, secretaris groep Friesland. Toen ook de ziektebestrijding en op dit moment is de heer van den Broek ook voorzitter van de Regionale Ziektebestrijdings Commissie.

Hierboven werd terloops gezegd dat de heer van den Broek in het (basis) onderwijs werkzaam is. Daardoor is er ook een duidelijke verbinding tussen zijn hobby en zijn beroep. "Het spreekt haast vanzelf dat de bijen geregeld aan de orde komen en anders vragen de kinderen er wel naar".

Wel steekt hem de vraag of het eigenbelang van dan niet te hoeven rekenen er achter kan schuilen. Maar hoe dan ook het staat als een project ieder jaar op het programma. Ook geeft de heer van den Broek lessen bijenteelt (theorie en praktijk) op de Lagere Agrarische Scholen in Drachten en omgeving. Vooruit ziend naar zijn mogelijke rol in het hoofdbestuur zou hij vooral aandacht willen geven aan uitbreiding en verbetering van het onderwijs in de Bijenteelt. Niet alleen voor de imkers maar zeker ook op de scholen. Goede documentatie, demonstratiemateriaal, mogelijkheden tot bezoek aan een bijenstal, dia's, film of video, lesbrieven e.d. "De kinderen van nu worden de imkers van de toekomst".

Overigens zijn de mogelijkheden die hem door het hoofdbestuur lidmaatschap geboden worden in zijn ogen zo groot dat hij erg tevreden zal zijn als alleen al de hoofdlijnen door hem waargemaakt kunnen worden. Met andere woorden hij rekent op de nodige steun vanuit het hyltelân zelf en vanuit de Vereniging.

De heer Marsman, actief lid van de Vereniging in Zwolle schrijft in het Zwolse blad het volgende. We nemen het gaarne in het Groentje over en geven het de titel mee: HOUD DE DIEF!

Naar mij ter ore kwam zijn in het afgelopen bijenseizoen zo hier en daar vanuit het koolzaad en vanaf de heide, bijenwoningen op onrechtmatige wijze van eigenaar verwisseld.

Gaat men reizen met zijn volken, dan moet op de "woning" de naam en het adres van de imker staan. Ik zag dan ook menige kast, met naamkaartjes in plastic verpakt, d.m.v. punaises hierop bevestigd. Dat is er gauw afgehaald en als er verder geen naam en adres in de woning staan toon dan maar eens aan, van wie de woning is. Bijen zijn wat dat betreft slechte praters!!!

Wat kunnen wij, imkers hieraan doen?

Nu het materieel leeg staat kunnen we al een heleboel hiervan behandelen.

Kras-sla of graveer in alle onderdelen van de bijenwoning uw POSTCODE + HUISNUMMER.

Zo bijvoorbeeld: 8024 XS-16.

Vindt u het aan de buitenzijde niet mooi, doe het dan duidelijk zichtbaar aan de binnenzijde. Verkoopt U de woning, dan plaatst de nieuwe eigenaar een X achter de bestaande postcode en zet vervolgens zijn postcode erbij. Bij controle kan zodoende ook de "oude" eigenaar worden benaderd en gevraagd of imker Pietje wel de "ware" eigenaar is.

VOORKOMING MISDRIJVEN IS EEN ZAAK VAN DE POLITIE EN DE IMKER!

MET HET GROENTJE OP REIS

K. KIERS, H. BISSCHOP,
INE JELLEMA, JAN CHARPENTIER

Met het Groentje op reis is een bijzondere rubriek. Nederlandse imkers die door vreemde landen trekken houden méér dan een oog open voor de dracht van bloemen en bomen en voor de insecten die ze bezoeken.

De reiziger die in het buitenland bijen tegenkomt is ook opeens geen vreemdeling meer. Bijen spreken namelijk nooit koeterwaals maar zogezegd hun moer's taal.

Laten we het anders zeggen: voor iedere imkerende reiziger is er niet alleen het vele buitenland dat we als klein land hebben maar meestal zijn er ook "onze" bijen te vinden en maken we kennis met een door imkerende collega's bewoond land. Dan is het een voorrecht imker te zijn en die extra belangstelling te hebben en om te zien hoe de bijen het in de rest van de wereld maken. Een kans om bijenkennis te verdiepen en contact te maken met die imkers. Een mogelijkheid tenslotte om er in het Groentje verslag van te doen. Kijkt U mee naar de foto's die we voor het gemak maar genummerd hebben?

Foto 1 komt van de heer K. Kiers uit Emmen, genomen hoog in de bergen in Oostenrijk, omgeving Faakersee. Onderaan de foto is een moeilijk leesbaar rijmpje maar de foto laat goed zien wat de bedoeling is: verkoop van honing aan huis. Verondersteld wordt dat er geen beer aan het honingverkoopen is geslagen.

Er zijn imkers die postzegels verzamelen, er zijn er ook die honingpotten en/of de inhoud daarvan verzamelen in allerlei vreemdsoortige talen en schriften. Hier zou een begin gemaakt kunnen worden. Wat denkt U van een pond Tanne (spar) of een potje Fichte (den). De Esparsette is ook erg goed dit jaar (een soort klavergewas).

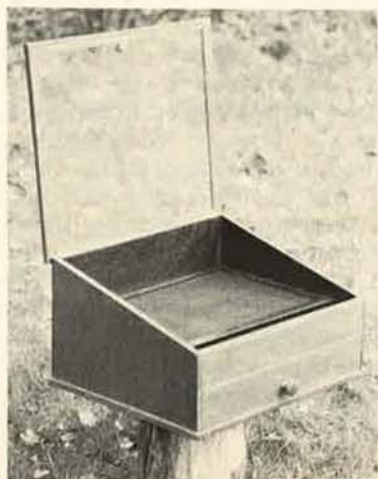
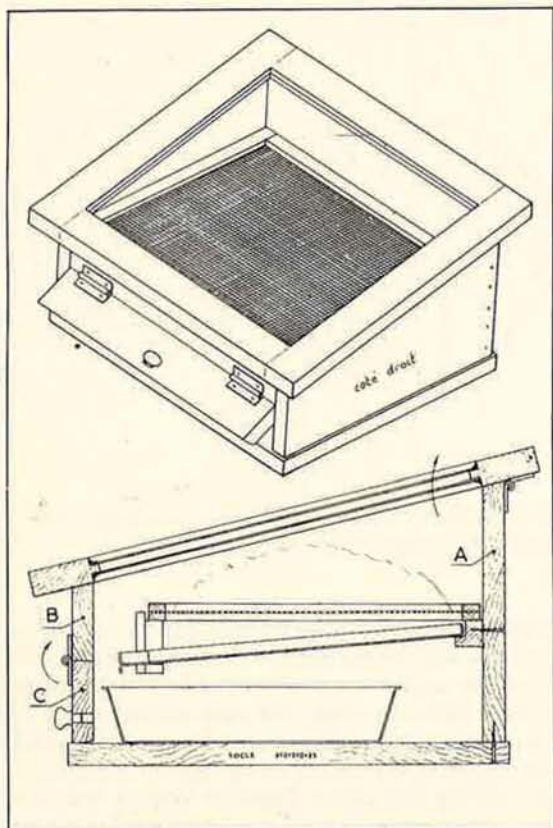
De fotoserie 2, 3 en 4 is genomen op het Griekse eiland Rhodos. H. Bisschop uit Hierden is er afgelopen zomer geweest en zegt dat de honing van dat eiland uniek is en nergens anders zo voorkomt. De foto boven laat een mengelmooie van bijenwoningen zien. Je ontwaart zowel kasten alsook uitgeholde boomstammen zoals foto 3 die van dichtbij laat zien. Foto 4 laat nog eens zien wat een transportproblemen de mensen op Rhodos hebben. Die kasten zet je niet zo maar even neer...

Bij de volgende foto's komen we al weer dichterbij huis, namelijk Frankrijk. Ine Jellema en Jan Charpentier (wat hebben namen toch meer dan alleen maar een benoemingsfunctie) uit Berlicum gaven ons het volgende persklare verhaal dat ze noemden: **Bijencontact in Frankrijk.**

Op vakantie in Frankrijk liepen we in Dijon een 'Magasin d'apiculture' binnen, gelegen in de Rue Musette. We snuffelden tussen bijensnoepjes, potten honing, cosmetica, flessen mede, bijenkasten, gereedschap en wat er verder in een 'bijenbasar' wordt aangeboden.

Tenslotte kochten we een dun boekje, getiteld 'Fabrication des ruches' (het maken van kasten).

Vreemdelingen die een technisch boekje kopen: dat was aanleiding voor de niet meer jonge Madame om naar voren te komen en een praatje te beginnen. Ze bleek zelf een groot bijenhoudster met meer dan 100 volken, en wist allerlei interessants te vertellen. Zo had ze ontdekt, dat bijen uit een alleenstaande kast ijveriger honing verzamelden dan bijen uit een kast die deel uitmaakt van een reeks. Het verschil was opvallend, vertelde ze. Op grond daarvan zouden kasten minimaal zo'n 100 meter uit elkaar moeten staan. Heeft iemand hier eerder van gehoord? Zijn er mensen die soortgelijke ervaringen opdeden met vrijstaande kasten versus serieopstelling? Wat zou de theorie erachter zijn?

Verder vertelde ze uitvoerig over haar ervaringen met de linde, waarbij ook zij een rechtstreeks verband vond tussen bodemvochtigheid en dracht. Dan nog iets over onze ervaringen met het boekje 'Fabrication des ruches, conduite des divisibles'. Het is geschreven door G. Grollier en uitgegeven door le Syndicat National d' Apiculture. Het bevat duidelijke werktekeningen van bijenkasten (voornamelijk van de types Dadant en Langstroth), van een handige zonnewassmelter (zie tekeningen, foto's 5 en 6) en van een verplaatsbare, inklapbare kasten- 'support'. De laatste twee zaken hebben we -aangepast aan eigen maten en behoeften- met veel plezier gebouwd. Bijgaand een foto van het resultaat. De maten van de kasten- 'support' wijzigden we zó, dat er raampjes tussen de latten gehangen kunnen worden. Ook denken we over het maken van een gereedschapsbakje dat ergens tussen de dragers gehangen kan worden.

Zou het zin hebben om (delen van) dit boekje te vertalen en zo toegankelijk te maken voor Nederlands gebruik?

KORFTEELT oftewel BEZINT EER GE BEGINT (2)

Otto de Kat

Een oude en onverwachte foto

Naar aanleiding van mijn artikel over korfteelt in het laatste december-Groentje (pag. 311-313) ontving ik enkele telefoontjes en brieven. Deze reacties waren van een zodanige aard dat het me goed leek nog maar eens, in twee vervolgartikelen zelfs, op dit onderwerp terug te komen.

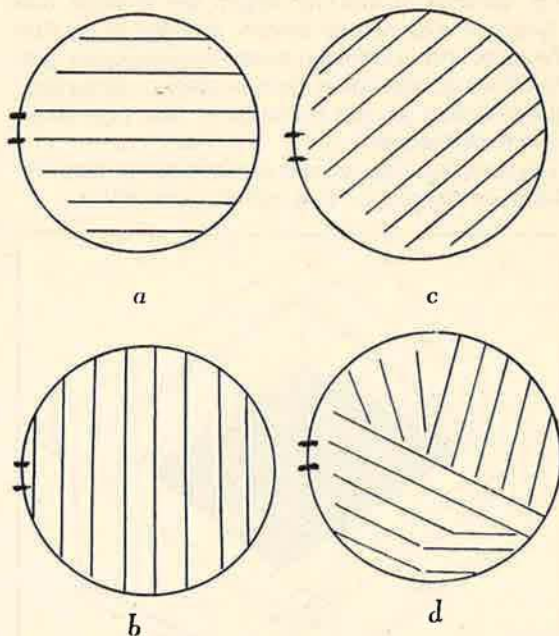
Konsternatie heb ik gebracht ten huize van de heer H.J. Holdijk in Arnhem. Het moet immers toch wel een vreemde gewaarwording zijn als je, het zojuist ontvangen Groentje niets vermoedend doorbladerend, ineens op een ruim zestig jaar oude foto van een Gelderse bijenstand (pag. 310) twee familieleden herkent! Het waren- zo begreep ik van de heer Holdijk- zijn schoonvader en vermoedelijk nog een oom. De foto vond ik in een jaargang uit 1922 van het tijdschrift "De Practische Imker". Helaas was dat blad op slecht papier gedrukt, vandaar de wat wazige afbeelding. Ik zal de heer Holdijk een kopie van de oorspronkelijke pagina uit bovengenoemd blad toezenden, dan zal hij zien dat ook opa's naam daarbij vermeld staat. Deze en andere jaargangen van "De Practische Imker" uit die tijd bevatten trouwens nog meer interessante foto's. U zult ze in de toekomst af en toe in het Groentje tegenkomen.

Is warbouw echt de schuld van de imker?

Het onderschrift bij een andere foto, luidende "Warbouw, een fout van de imker" wekte de verwondering van de heer J. de Graaf uit het Brabantse Andel. Hij vraagt zich af welke fout de imker dan maakte. Ik citeer uit zijn brief:

"Men kan de bijen nu eenmaal niets aanleren, daar hebben ze niet genoeg hersens voor en bovendien leven ze te kort. Hoe zou men ze dan wijs kunnen maken dat ze hun raten netjes evenwijdig aan elkaar en in dezelfde richting moeten bouwen? Zou de oplossing misschien liggen in het feit dat de bijen in de vrije natuur hun raten altijd bouwen in de richting noord-zuid? Dat dit zo is, heb ik zelf in de zomer van 1984 ook ervaren. Ik had een kunstzwerm gevoerd met behulp van een 2-liter plastic voerbak en deze bak wat te lang op het volk laten staan. De bijen hadden toen, door het voergat, in de klimruimte een nieuwe raat gebouwd tot tegen het deksel van de voerbak. En zie: de kast stond met de voorzijde in een richting iets ten westen van zuid, maar de nieuwe raat stond enigszins schuin in de voerbak, precies noord-zuid. Mijn gedachte is nu, dat er geen warbouw zou optreden wanneer de korfimker er op zou letten dat de korf tijdens het raten bouwen met het vlieggat naar het zuiden of naar het noorden stond. Of is dit te simpel gedacht?"

Gaarne Uw mening hierover."

a. koude bouw; b. warme bouw; c. scheve bouw; d. warbouw. Het vlieggat zit steeds links.

Het lijkt me inderdaad te simpel gedacht. Zelf heb ik het nooit kunnen constateren en ook uit de literatuur is mij niet bekend dat bijen de noord-zuidrichting aanhouden bij het bouwen. Wel weten we dat ze zich bij hun bouwwerkzaamheden oriënteren met behulp van het aardmagnetisme. Ze zijn dan in staat de kompasrichting te bepalen. Daardoor kunnen vele honderden bijen tegelijkertijd op verschillende plaatsen (in het stikgedonker!) aan het bouwen zijn zonder dat het een rommeltje wordt. Elke afzonderlijke raat wordt netjes in één vlak gebouwd maar ten opzichte van elkaar zitten ze soms wel eens een beetje scheef. De korfimker spreekt in dat geval van warbouw (als alle raten wel evenwijdig lopen, maar schuin staan t.o.v. het vlieggat noemt men dat scheve bouw). En natuurlijk kunnen we ze dat niet afleeren. Maar de ware korfimker zal die verkeerde ratenstand zo spoedig mogelijk corrigeren. Zo lang ze nog niet vastzitten gaat dat nog vrij gemakkelijk: tussen de vlakke handen of tussen twee plankjes is het vaak heel goed mogelijk ze in de goede stand te draaien. Wel moet je ze dan voorlopig met hulpspijltjes, die later verwijderd kunnen worden, vastzetten.

Bij kastvolken komt warbouw praktisch nooit voor.

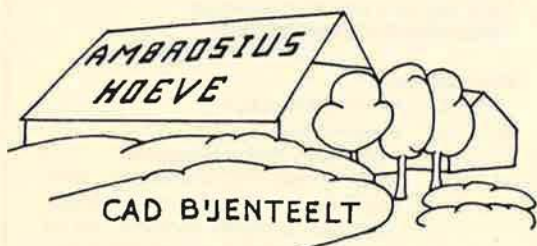
Onverbbidlijk geeft de imker de bouwrichting aan door de woning te voorzien van raampjes met kunst-raat. Alleen in het plastic voerbakje van de heer de Graaf konden ze in alle vrijheid hun gang gaan. Wie over het oriëntatievermogen met behulp van het aardmagnetisme wat meer wil weten, raad ik aan het aardige boekje "De Honingbij" van Karl von Frisch (Uitgeverij Het Spectrum, Utrecht) ter hand te nemen. Dat is trouwens toch een aardig boekje waar imkers veel uit kunnen leren over het gedrag van de bijen.

"Korfteelt, een zinvolle heropleving?"

Onder deze titel stuurde de heer J. Wolff uit Ermelo mij een uitvoerige reactie toe. Hij vraagt zich af of door het houden van korfolken en het propageren daarvan wel een dienst wordt bewezen aan de bijenhouderij door de amateur.

In het volgende artikel zal ik deze interessante brief in zijn geheel opnemen. Van commentaar voorzien uiteraard. En wie weet lokt dat weer reacties uit van anderen. Ik hoop het zelfs. Er is de redactie immers veel aan gelegen de lezers zo veel mogelijk bij de inhoud van het Groentje te betrekken. We hebben elkaar nodig, zeker in deze tijd waarin ons milieu, de natuur en dus de bijenhouderij aan alle kanten op angstwekkende wijze bedreigd worden. En dan heb ik het nog niet eens over die akelige mijt...

Houd moed!

Wat deed U aan drachtverbetering? In vorstvrije periodes kunt U nog bomen en heesters planten.

Staan er reeds wilgen in de onmiddellijke nabijheid van Uw bijenstand? Nog niet? Dan nu aanplanten!!!

Op zachte dagen, bij temperaturen boven de 9°C, kunnen er reinigingsvluchten plaats vinden. Noteer dan alle bijzonderheden welke zijn waar te nemen.

Het moment van een reinigingsvlucht is tevens een goede gelegenheid om een vluchtige blik op de voedselvoorraad te werpen.

Een vluchtige controle over de hoeveelheid beschikbaar voedsel kan ook met behulp van de varroabodem. Zijn de mulrijen kort, dan is er nog voldoende voer. Zijn de mulrijen lang en reiken deze ver naar de achterzijde, dan dreigt voor Uw volken de hongerdood.

Korven op weg naar huis na de heidebloei (uit: „De Practische Imker“), september 1931)

In deze tijd kan men bij dreigende voedsel-tekorten de bijen alleen helpen, door stukken borstplaat of honingsuikerdeeg boven op de ramen te leggen.

Heeft U nog geen varroabodems, dan nu zelf maken of bestellen bij Uw leverancier van bijenteeltmaterialen.

Begin februari zijn er jonge hazen en jonge bijen, is een oude imkersspreuk. Jonge bijen betekenen behoefte aan warmte - en voor warmte is voer nodig. Zorg dat er weinig warmte verloren gaat en Uw bijen over voldoende voer beschikken.

Vindt U na een reinigingsvlucht abnormaal veel dode bijen voor Uw kasten, stuur deze dan zo snel mogelijk naar de Consulente in Algemene Dienst voor de Bijenteelt, Tilburgseweg 32, 5081 NG te Hilvarenbeek, voor nader onderzoek. Vergeet niet naam, adres en bijzonderheden te vermelden.

Verder hebben Uw bijen deze maand rust nodig. Storingen veroorzaken extra voedselverbruik en hierdoor een toename van de kans op roer.

Bij het opstellen van een bedrijfsplan, houdt men rekening met:

- Aantal volken bestemd voor de honingwinning.
- Aantal volken bestemd voor bestuivingsdoeleinden.
- Welke drachten men wenst of kan benutten.
- De zwermbehandelingsmethodiek.
- Benodigde materialen en hulpmiddelen.
- De te besteden tijd, in aantallen uren en op welke dagen.
- Begroting van de te verwachten kosten en opbrengsten.
- De nodige aandacht, tijd, hulpmaterialen en kosten voor een zinvolle ziektebestrijding.
- Het tijdig leggen van contacten met telers van gewassen voor bestuiving en/of dracht.
- Het tijdig aanvragen van vergunningen om bijen te plaatsen in drachtgebieden, waar dit voorgeschreven is.

BIJENSTAND "DE GRUBBE"

A.W. LAUMEN-WOUTERS, Grijzegrubben 63,
6361 GL NUTH (ZL). ☎ 045-243183 Nuth of
☎ 045-252408 Brunssum.

Kan U alles leveren voor de moderne bijenteelt.
Prijzlijst op aanvraag gratis toegezonden.

Tevens bieden wij te koop aan:

BUCKFAST F1 en CARNICA F1 KONINGINNEN.

Stammen af van in Nederland gekweekte koninginnen
door kunstmatige inseminatie.

STUIFMEEL - KORRELS: Speciale prijzen.

Propolis - zalf (potjes)

Propolis - tinctuur (flesjes)

**Onze imkerij is te bezoeken in groepen of alleen,
maak eens een afspraak. Zeker de moeite waard.**

BIJENSTAND Fa. H.T. VAN DAM & ZN., JUBBEKA (Fr.), ☎ 05165 - 13 82

kan U alles leveren voor de moderne bijenteelt.

Kunstraat, bijenwoningen en onderdelen uit eigen werkplaatsen. Door eigen steeds grotere importen van diverse gereedschappen steeds bij ons de laagste prijzen. Tevens voor **weder-verkoop** diverse kleuren meubelwas en honing van de fijnste kwaliteiten.

Vraagt onze prijscourant van materialen en/of meubelwas en honing even aan. Wij zenden U die gaarne gratis toe.

Wij komen weer op de te houden Bijenmarkten.

12 februari Waterland:

Lezing over bedrijfsmethoden en/of Koninginne-teelt. J.H. van Heekpad 3, Amsterdam-Nieuwen-dam, aanvang 20.00 uur.

12 februari Apeldoorn:

Lezing over Koninginneteelt in Hof van Gelre, Hoofd-straat 21, Apeldoorn, aanvang 20.00 uur.

15 februari Haarlem:

Imkersgilde Jan Zwammerdam, 3 films n.l. "Wonde-ren op de bijenstand", "Gedrag van een wespenfor-matie" en "Afrikaanse bij levend in termietenheu-vels".

28 februari Utrecht:

Lezing J.J. Speelziek, voorzitter VBBN over korfim-keren. Lab. Vergelijkende Fysiologie, ingang A. Nu-mankade 93, Utrecht, aanvang 20.00 uur.

16 maart Wageningen:

Ruilmarkt voor imkers, Bijenhuis - Wageningen.
Details op pagina 37.

18 maart Lunteren:

Regiovergadering in Chr. Beatrixschool, Kerkhof-laan, Lunteren, aanvang 20.00 uur. Voor leden en be-langstellenden van de afdelingen Renkum, Benne-kom, Wageningen, Veenendaal, Ede en Lunteren. Gerrit de Graaff vertoont zijn prachtige diaserie "Na-tuurgeheimen". De serie is het resultaat van 15 jaar kijken en speuren in de natuur van de Gelderse Vallei en de Veluwe. Tevens vindt er op deze avond een ho-ningkeuring plaats. Inl. R. v. Laar, tel. 08388-3094.

23 maart Westland:

Nationale Imkersdag 1985 in het Westland.

PROGRAMMA NATIONALE IMKERSDAG 1985 in de jubilerende Bloemenveiling Westland te Naaldwijk.

De Imkervereniging Westland nodigt U allen uit ter gelegenheid van haar 65-jarig bestaan op **23 maart 1985**.

Deze dag zal in het teken staan van
"IMKEREN IN DE RANDSTAD".

Programma:

9.00 uur	ontvangst met koffie,
10.00 uur	plaats nemen.
10.15 uur	welkom en openingswoorden.
11.00 uur	inleiding door Wim Oudshoorn. Wim Oudshoorn is een bekend schrijver over bijen, bloemen en tuinen. Hij zal spreken over imkeren en de bijenweide in de randstad, ondersteund door dia's.
12.30 uur	sluiting
13.00 uur	koffie en nuttigen van Uw lunchpakket.

Na afloop van het officiële gedeelte is er gelegenheid tot bezoek aan Westland 19 NU. Op deze tuinbouwmanifestatie zult U ook het imkergebeuren tegenkomen en bent U in de gelegenheid met collega-imkers bij te praten. Inschrijving vóór 16 maart 1985 door storting of overschrijving van f 20,- per persoon op giro nummer 5671519 van de Nationale Imkersdag Westland te Delft onder vermelding van "Nationale Imkersdag 1985". Bij dit bedrag is inbegrepen koffie, lunchpakket en toegang tot Westland 19 NU. Bij aanmelding aan de zaal is de toegang tot de Imkerdag ook f 20,- maar dan zonder lunchpakket. In 't Groentje van Maart zullen we U méér vertellen en vooral ook hoe U met auto of openbaar vervoer de Bloemenveiling Westland kunt bereiken.

IMKERS, tot 23 MAART ... op naar de Glazen Stad!

30 maart Ede:

Algemene Vergadering in "De Reehorst" te Ede.
Agenda op pagina 44.

5 april Emmen:

Goede Vrijdag, Bijenmarkt Emmen.

6 april Zenderen:

Bijenmarkt Zenderen.

13 april Driebergen:

Speciale bijenmarkt in Driebergen.

24/25 mei Wageningen:

Examen Praktisch Imkeren, Bijenhuis Wageningen.

Zie voor een overzicht van bijenmarkten ook de informatiegids van de VBBN welke werd meegehecht in het novembernummer van het Groentje.

onderwijs demonstratie voorlichting

CURSUSSEN VOOR BEGINNERS:

Waterland aanmelden bij W. den Braver, De Breekstraat 37, 1024 LJ Amsterdam, ☎ 020-363672.

Voorne-
Putten opgeven bij: J. Jooren, Prunus 38, 3224 EE Hellevoetsluis, ☎ 01883-15095.

Velp aanmelden bij: de secretaris dhr. L. Melse, ☎ 08309-3255.

's-Hertogen-
bosch inlichtingen bij René van Barlicum, Kelvis 7, 5258 JG Berlicum, ☎ 04103-2806.

Beester-
zwaag opgave bij secretariaat: H.J.J. van den Broek, Dollard 72, 9204 CR Drachten, ☎ 05120-20489.

CURSUS VOOR GEVORDERDEN:

Beester-
zwaag opgave zie boven.
Waterland opgave zie boven.

CURSUS KORFVLECHTEN:

Voorne-
Putten opgave zie boven.
Waterland opgave zie boven.

MINI-DRACHTPLANTENCURSUS:

Beester-
zwaag opgave zie boven.

Zie voor cursussen ook de voorgaande nummers van het Groentje.

WIJ GEDENKEN

In de leeftijd van bijna 80 jaar overleed ons erelid **Cornelis Fossen**. Zeer vele jaren vervulde hij bestuursfuncties van de afdeling Bergen op Zoom.

Hij gaf jaren lang zijn tijd en krachten aan de afdeling. Wij wensen zijn vrouw en kinderen sterkte met dit verlies. Wij zullen hem missen.

Bestuur en leden
Bergen op Zoom

Op 16 december 1984 overleed op 53 jarige leeftijd ons actieve lid de heer **G. Kiers**.

Wij wensen zijn vrouw en kinderen veel sterkte om dit verlies te kunnen dragen.

Bestuur en leden
Vrienzeveen en omstr.

Op 16 december 1984 is overleden mevr. **Hulshoff-Wortman** op de leeftijd van 73 jaar. In haar missen wij een sympathieke en spontane imkercollega. De bijenteelt en vooral het korfimkeren had haar bijzondere aandacht. Zij zal in onze herinnering blijven voortleven als een hartelijke vrouw. Moge haar kinderen en kleinkinderen de kracht vinden dit smartelijk verlies te dragen.

Bestuur en leden
VBBN Borne

Op 11 december 1984 overleed **J.F. Hamming**, op een leeftijd van 74 jaar. Jaren lang was hij één van de drijvende krachten van onze vereniging, waarvan hij 12 jaar secretaris en 5 jaar voorzitter is geweest. Hij was een bekwaam imker, maar vooral een goed en vriendelijk mens.

Wij wensen zijn familie sterkte met hun verdriet.

Bestuur en leden
Haren Paterswolde

Op 9 november 1984 overleed op 88 jarige leeftijd **Jacob Cuperus**. Hij was 42 jaar lid van onze vereniging. Wij zullen hem blijven gedenken als een trouw en enthousiast imker. Graag betuigen wij zijn nabestaanden ons medeleven met het verlies.

Bestuur en leden
afd. Sneek e.o.

VARROA-CURSUS:

Lunteren in febr. (12 en 26) en maart (5, 12, 19, 26). Lerares: mevr. L. Kroes. Aanmelden bij R. van Laar, Achterstraat 53, 6741 BR Lunteren, ☎ 08388-3094.

CURSUS KONINGINNETEELT:

Gooiland aanmelden bij: Mw. P. Loven, Koninginneweg 4, 1405 GD Bussum, ☎ 02159-15793.

KORTE PRAKTISCHE CURSUS BIENZIEKTEN

twee avonden

Barneveld Onderwerpen: Microscopie, Nosema en Acarapis. Opgeven bij: W. v.d. Hoeven, Jac. v. Ruysdaelstraat 14, 3781 XC Voorthuizen, ☎ 03429-3102.

Een nieuw jaar een vernieuwde winkel

Ja, U leest het goed, de winkel van het BIJENHUIS is in een nieuw jasje gestoken!

Omdat er bij deze verandering nogal wat spullen tevoorschijn kwamen die eigenlijk niet tot ons standaard assortiment behoren, houden wij als afdeling Handel voor U een

KOOPJESDAG op 16 MAART 1985

Goederen zoals monsters, zichtzendingen en dergelijke gaan voor een zacht prijsje de deur uit. Misschien is er iets van Uw gading bij.

Ook zijn er **alleen op deze dag** een aantal **aanbiedingen**, zoals:

Wassmelter geheel roestvrijstaal	f 184,50
Slinger, vierraams, geheel vertind	f 574,50
Aftapvat 50 kg. vertind	f 89,50

Combineert U dit bezoek met onze ruilmarkt, die op dezelfde dag plaatsvindt. Zie de advertentie elders in dit blad.

Wij verwachten op 16 maart velen van U te ontmoeten. Mogelijk komt de optimale service op deze dag daardoor wat in het gedrang, bij voorbaat onze excuses daarvoor.

Voor en nadien zal het wat ons betreft daaraan niet mankeren!

verkoopadressen

Depot Friesland:

H. Akkerman, Oostenwoldseweg 47, 8421 RP Oldeberkoop, ☎ 05164-439. Open di, vr, middag, zat, morgen en na tel. afspr.

Depot Groningen:

Fenna en Ger Postma, Kampenslaan 8, 9626 TE Schildwolde, ☎ 05982-1455. Open dagelijks, behalve vr. na 12 u.

Depot Onstwedde:

H. Bessembinder, Wessinghuizenweg 18, 9591 VJ Onstwedde, ☎ 05991-1226.

Depot Assen

J.H. Lubbers, Bosstraat 66, 9401 PV Assen, ☎ 05920-17162.

Depot Staphorst:

W. Bloemert, Lankhorsterweg 28, 7951 PP Staphorst, ☎ 05220-52865. Open: ma. en do. van 18.00 - 20.00 uur, zat. van 8.00 - 12.00 uur en na tel. afspraak.

Depot G.J.L. ten Cate:

Verzetstraat 60, 7671 GL Vriezenveen, ☎ 05499-3040.

Depot Enschede:

A.M. Spit, Sternlandweg 21, 7548 BV Boekelo, ☎ 05428-2703. Open ma, wo, do 16-19 u., zat. 9-12 u. en na tel. afspr.

Depot Reggeval:

H. J. Haanen, de Hogenkamp 2, 7471 CW Goor, ☎ 05470-5576.

Depot G.J. Gorrssel:

G.J. Lensink, Deventerweg 4, 7213 EG Gorrssel, ☎ 05759-2468.

Depot Achterhoek:

B. Meijerman, Dwarsdijk 6, 7025 CR Halle, ☎ 05736-479.

Depot Winterswijk:

M.J. Grevers, Miste 4, 7118 WB Winterswijk, ☎ 05435-239.

Depot afd. Epe:

Coop. Novaco (Welkoop), Paasvuurweg 7, 8161 CA Epe, ☎ 05780-12317.

Depot Nunspeet:

Th. G. Veenstra, Schaeplemanlaan 47, 8072 AR Nunspeet, ☎ 03412-54037.

Depot Apeldoorn:

J. Kwak, Prinsenweide 15, 7317 BA Apeldoorn, ☎ 055-216461. Open do, vr 18-20 u. en na tel. afspr.

Depot Twello:

Novaco Welkoop, Iordensweg 79, 7391 KD Twello, ☎ 05712-1762.

Depot Boerenbond Neerbosch-Hees:

St. Agnetenweg 63, 6545 AT Nijmegen, ☎ 080-777793.

Depot West-Betuwe:

Imkerij „Lingebij“, Mw. C.E.A. Meissen-Zuiderwijk, Lingedijk 84, 4196 HC Tricht, ☎ 03455-2438.

Depot Bommelerwaard:

E. Versteeg, „De kleine tuinier“, Polstraat 21, 4261 BP Wijk en Aalburg, ☎ 04164-1475.

Depot Bunnik-Houten:

B. Th. Barten, Koningslaan 23, 3981 HD Bunnik, ☎ 03405-61742.

Depot West-Friesland:

Klaas Verlaet, Ganker 11, 1654 JH Benningbroek/Nibbixwoud, ☎ 02297-2325

Depot Noord-Holland:

H.S. Hornburg, Velderduinweg 165, 1971 ZB IJmuiden, ☎ 02550-21530. Open dagelijks van 13-16 u. en na tel. afspr., do. gesloten.

Depot afd. Rotterdam:

A. Bakker, Berglustlaan 49A, 3054 BB Rotterdam, ☎ 010-183123, na tel. afspr.

Depot Gouda:

C. Bos, 3e Tochtweg 6, 2841 LM Moordrecht, ☎ 01802-1227, na tel. afspr.

Depot afd. Dordrecht:

W.A. Boevé, Rigelhof 59, 3318 CX Dordrecht, ☎ 078-171216.

Depot „Prommelsluis“ afd. Schouwen-Duiveland:

C. L. v.d. Wekken, Provincialeweg 5, 4321 SM Kerkwerve, ☎ 01110-4821.

Depot Walcheren:

Bisschopsstraat 25, 4353 BN Serooskerke, ☎ 01189-1499.

Depot Zeeuws-Vlaanderen:

Iz. de Hullu, St. Jansdijk 10, 4504 PB Nieuwvliet, ☎ 01171-1458.

Depot Oirschot:

K. J. Wolfert, Pr. Mauritsstraat 21, 4571 HB Axel, ☎ 01155-2720.

Depot Oirschot:

A. Pel, 't Kasteeltje 3, 5688 EN Oirschot, ☎ 04997-2096.